Die seerowers en die spookskip

Kobus Geldenhuys, Jonny Duddle
Vertaal deur Kobus Geldenhuys

ISBN: 9780798181136
Uitgewer: Human & Rousseau
Datum vrygestel: Augustus 2020

Leesgids saamgestel deur:
Angelique van Biljon & Henk Viljoen

Hierdie leesgids kan vir Afrikaans HT/EAT Graad 4-5 gebruik word.

Hierdie gids mag gratis in die klas gebruik word. Geen dele van hierdie gids mag kommersieel versprei of verkoop word sonder die toestemming van die uitgewer nie.

Inhoudsopgawe

BENADERING TOT LEES 4

DIE LEESPROSES 4

Prelees

Tydens lees

Postlees

PRELEES 6

LEESSTRATEGIEË 6

Voorspel

Loerlees

WOORDSKATKIS 7

DELE VAN 'N SEEROWERSKIP 9

OPSOMMING VAN DIE VERHAAL 11

DIE BOEK SE OMSLAG 13

ELEMENTE IN DIE BOU VAN DIE VERHAAL 14

KARAKTERS IN DIE VERHAAL 17

TYDENS LEES 20

Proloog 20

Hoofstuk 1: Die Museum 21

Hoofstuk 2: Die Nuus 23

Hoofstuk 3: Paniek! 25

Hoofstuk 4: Juf. Pinkie 27

Hoofstuk 5: Die Swart Tier 29

Hoofstuk 6: Oupa vertel 30

Hoofstuk 7: 'n Plan 32

Hoofstuk 8: Die Sleutel van Siele 34

Hoofstuk 9: Volmaan 36

Hoofstuk 10: Die bekrek 37

Hoofstuk 11: Aan boord van die spookskip 38

Hoofstuk 12: Die tweegeveg 39

Hoofstuk 13: Basjan is vas 41

Hoofstuk 14: Die kis van siele 42

Hoofstuk 15: Sonop 43

POSTLEES 44

BLOKKIESRAAISELS: HERSIENING 44

Hersiening: Hoofstuk 1-3 44

Hersiening: Hoofstuk 4-6 45

Hersiening: Hoofstuk 7-9 46

Hersiening: Hoofstuk 10-12 47
Hersiening: Hoofstuk 13-15 48
WOORDSOEK **49**
TOETSE **50**
Luistertoets
KREATIEWE SKRYFIDEES **51**
Ontwerp jou eie seerower
Ontwerp jou eie seerowerskip
Ontwerp 'n kaart van Grootgaapbaai
KREATIEWE SKRYFWERK **53**
Dagboekinskrywing
Dialoog
Instruksies
Vriendskaplike brief
MEMORANDUM **55**

BENADERING TOT LEES

Die Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring (KABV) vir Afrikaans Huistaal en Eerste Addisionele Taal beklemtoon die belangrikheid van lees in die klaskamer.

Dit is belangrik dat leerders goeie leesvaardighede ontwikkel vir deelname in die gemeenskap en werksopset. *"Leerders ontwikkel leesvaardighede en soek inligting in 'n wye reeks literêre en nieliterêre tekste, insluitend visuele tekste. Leerders herken en besef hoe genre en register die doel uitbeeld."* Leerders se kritiese en kreatiewe denke ontwikkel as hulle in die klas, en onafhanklik, aan 'n wye verskeidenheid tekste blootgestel word.

'n Verskeidenheid leesmetodes soos groepsbegeleide lees, selfstandig lees en lees in pare kan gebruik word om leerders aan te moedig om selfstandig te lees. Moedig ook die leerders aan om op hul eie boeke te lees waarvan hulle hou.

Onderwysers moet ook 'n verskeidenheid leesbegripsaktiwiteite opstel om seker te maak dat leerders verstaan wat hulle lees.

Visualiseer wat gelees word.

Leerders moet aanhou lees al verstaan hulle nie sekere dele nie.

Leerders lees gedeeltes weer oor indien hulle dit glad nie verstaan nie. Lees dele hardop en teen 'n stadiger tempo indien inhoud verwarrend is.

DIE LEESPROSES

Die leesproses bestaan uit **prelees**, **tydens lees** en **postlees.** Aktiwiteite sluit die volgende in:

Prelees

- Aktiveer bestaande kennis.
- Stel vas wie die bron, die skrywer en wat die verskyningsdatum is.
- Lees die eerste en laaste paragrawe van 'n afdeling.
- Maak afleidings.

Tydens lees

- Neem ruspouses om leerders se begrip te toets en idees te laat insink.
- Vergelyk die inhoud met wat afgelei is.

- Maak gebruik van die inhoud om waar moontlik die betekenis van onbekende woorde vas te stel, anders kan 'n woordeboek gebruik word.
- Leerders moet kan visualiseer wat gelees word.
- Leerders moet aanhou lees al verstaan hulle nie sekere dele nie.
- Leerders lees gedeeltes weer oor indien hulle dit glad nie verstaan nie. Lees dele hardop en teen 'n stadiger tempo indien inhoud verwarrend is.
- Leerders kan 'n maat vra om te help om moeilike gedeeltes te verstaan.
- Maak leesmerke en notas van hoofpunte.
- Leerders lewer verslag oor wat gelees is.

Postlees

- Ontwerp 'n grafiese voorstelling (kopkaart/diagram) of wys hoofgedagtes uit en maak ’n paar ondersteunende notas om spesifieke inligting later te herroep.
- Maak afleidings.
- Maak 'n opsomming om hoofgedagtes te kan herroep.
- Leerders dink na oor die onderwerp en stel nuwe vrae daaroor saam.
- Leerders vra vrae om vas te stel of hulle hul doel bereik het.
- Leerders stel vas of hulle die teks verstaan.
- Evalueer die kwaliteit en inhoud van die teks, en vooroordeel of partydigheid.
- Leerders verbreed hul denkvermoë – gebruik idees wat in die teks voorkom.

(Uit: *Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring - Intermediêre fase Graad 4-6 bladsy 10, 11)*

PRELEES

LEESSTRATEGIEË

Verskillende leesstrategieë kan tydens lees gebruik word. Gebruik die volgende twee voorbeelde tydens die prelees fase om die leerders se belangstelling vooraf te prikkel.

1. VOORSPEL

Voordat ons die verhaal lees, moet julle eers jul opinie gee.

- In die onderstaande tabel is daar vyf stellings wat gemaak word. Besluit of jy daarmee saamstem of nie en omkring jou keuse in die linkerkantste kolom (Voor jy lees).
- Nadat die stellings in die klas bespreek is, gaan julle die verhaal lees.
- Wanneer julle die verhaal klaar gelees het, moet jy teruggaan na die tabel en besluit of jy met die nuwe inligting wat jy het, nog saamstem met jou keuse by elke stelling. Merk jou nuwe keuse in die regterkantste kolom.
- Vergelyk dan jou antwoorde.
- Dit kan wees dat jou opinie nou verander het. Waarom dink jy is dit so?

Voor jy lees	Stellings	Na jy gelees het
Stem saam/nie saam nie	Die boek gee vir my meer inligting oor seerowers.	Stem saam/nie saam nie
Stem saam/nie saam nie	Die boek is 'n bangmaakstorie.	Stem saam/nie saam nie
Stem saam/nie saam nie	Die boek handel oor twee kinders wat maak asof hulle seerowers is.	Stem saam/nie saam nie
Stem saam/nie saam nie	Die hond is die hoofkarakter in die boek.	Stem saam/nie saam nie

2. LOERLEES

Gebruik jou leesvaardighede om die boek bietjie te verken. Kyk wie kan eerste al die antwoorde vind.

Beantwoord die volgende vrae in groepe:

1. Hoeveel skedels/kopbene verskyn op die omslag? (1)

   ____

2. Uit hoeveel hoofstukke bestaan hierdie leesboek? (1)

   ____

3. Blaai na die titelbladsy. Aan wie is die boek opgedra? (1)

   ____

4. Noem die TWEE ooggetuies se name op bladsy 23. (2)

   ____

5. Gee die titel van hoofstuk 8. (1)

   ____

6. Hoeveel seerowers verskyn op bladsy 128? (1)

   ____

7. Heel agter in die boek is die "Gids tot die seerowertaal". Wat is 'n *skonk*? (1)

   ____

8. Op watter bladsy sal jy die volgende prentjie vind? (1)

   Bladsy___________

9. Skryf die boek se ISBN-nommer neer (1)

   ____

Totaal: 10 punte

WOORDSKATKIS

Vir die onderwyser

- Maak 'n afdruk van die **Woordskatkis** op die volgende bladsy en gee vir elke leerder 'n kopie.
- Die leerder kan gebruik maak van 'n woordeboek om onbekende woorde na te slaan en die betekenis neer te skryf.

Voorbeelde van addisionele aktiwiteite

- Gebruik die nuwe woord in 'n sin van jou eie.
- Die woorde kan ook uitgeknip word en die volgende woordspeletjies kan gespeel word:
  - *Woorddomino's*:
    - Plaas 'n woord, die volgende leerder moet dan 'n woord plaas waar die beginletter van die woord ooreenstem met die laaste letter van die vorige woord. Byvoorbeeld: krie**l** **l**eerstewel**s** **s**wetterjoel
  - *Snap*:
    - Maak verskeie afskrifte van die **Woordskatkis**.
    - Knip elke woordblokkie uit. Die kaartjies kan ook gelamineer word.
    - Leerders speel in groepe of pare.
    - Sodra dieselfde woord op die woord in die middel geplaas word, skreeu die leerder snap, spel die woord én gee die betekenis. Die leerder neem dan al die kaartjies wat in die middel lê.
    - Die een met die meeste woordkaartjies, is dan die wenner.

kriel	paniek	kraaines	allergies
leerstewels	angstig	boegspriet	hinkepink
skarminkels	brandkluis	keistene	gryphaak
stegiekamera	stampvol	meerpaal	kwartiermeester
plunder	luik	kaai	dobber
dronkgeslaan	oudhede	knoetserig	onheilspellende
swetterjoel	pennings	haakhand	takelwerk
besope	grammofoon	rampspoedige	grynslag
ooggetuies	perkamentrol	hinderlaag	letsel
strooptog	koerantknipsels	verseg	verstekeling

DELE VAN ’N SEEROWERSKIP

Vir die onderwyser

Gebruik die volgende uitleg om die leerders 'n visuele beeld van ’n seerowerskip te gee.

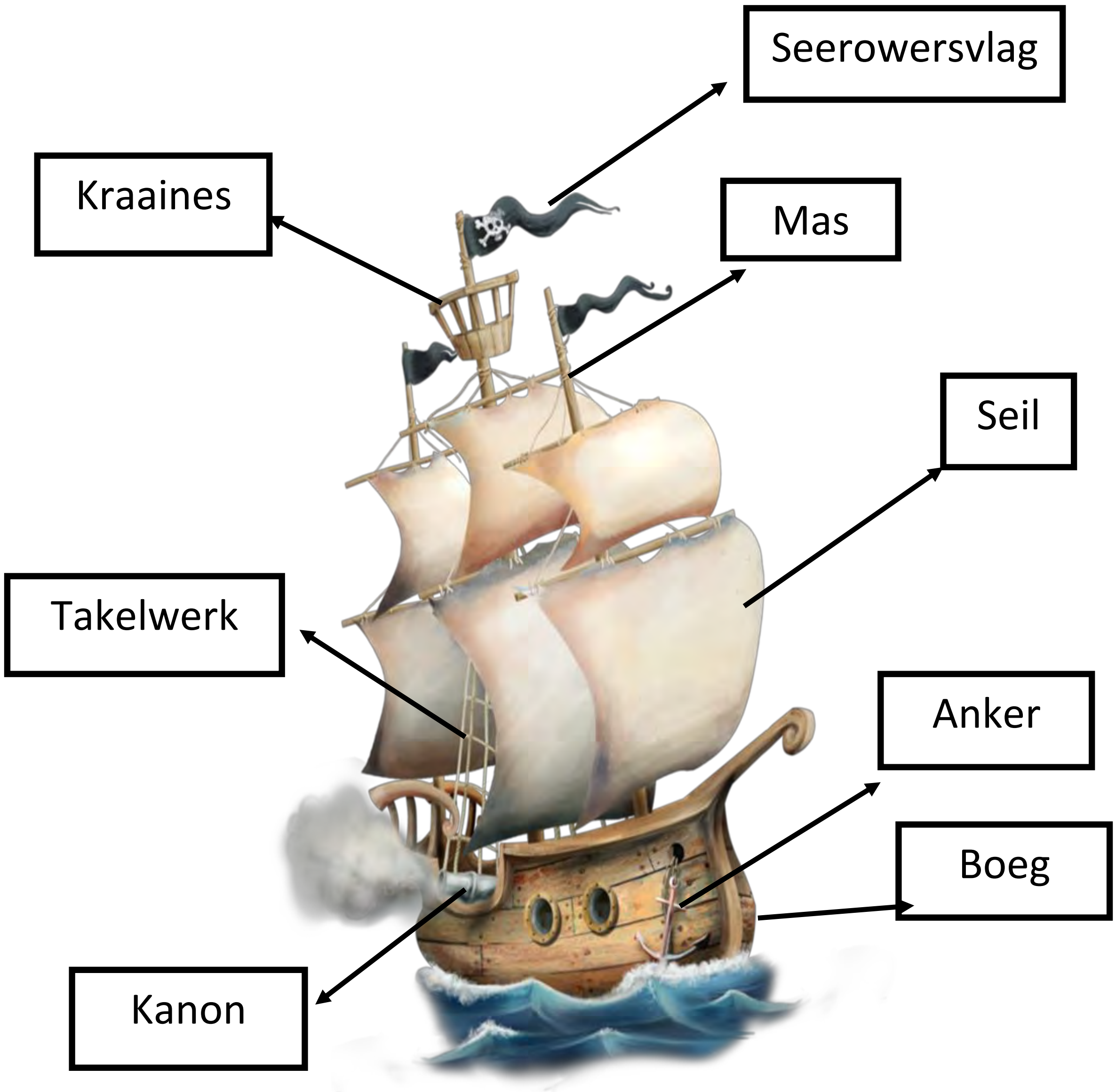

OPSOMMING VAN DIE VERHAAL

Arnoldus Ginnegaap sit en geniet sy koppie tee. Hy hoor geluide in die stegie. Die stegiekamera tel geen beweging op nie. Hy gewaar seerowers in die museum.

Gaap-TV bevestig dat Grootgaapbaai se museum geplunder is. Die sekuriteitskameras toon geen teken van die inbrekers nie. Matilda eet Skedelvlokkies en luister na die radio. Matilda skryf ’n brief aan haar beste seerowervriend, Basjan, om uit te vind of hy iets van die inbrake weet.

Daar heers paniek in Grootgaapbaai. Die Grootgapers doen alles in hul vermoë om hul skatte veilig te hou. Die dorp se slotte is uitverkoop en die Grootgapers soek ander maniere om hul huise veilig te hou. Kaptein Kleitrap weet dat die plunder altyd tydens volmaan plaasvind.

Juffrou Pinkie, Matilda se buurvrou, wil nie hê die seerowers moet haar broer se oorlogsmedaljes steel nie. Sy gaan al haar skatte in haar kelder wegbêre. Matilda gewaar 'n vreemde sleutel in juffrou Pinkie se sleutelkas. Basjan het laat weet dat hy op pad is na Grootgaapbaai. Matilda wag vir Basjan by die hawe.

Basjan se oupa ken die seerowers wat Grootgaapbaai moontlik geplunder het. Basjan se pa sal Matilda later huis toe neem. Matilda gee vir Oupa Van Der Brander 'n koerantuitknipsel. Oupa sê dit is Kaptein Krulbaard en sy bemanning was die mees gevreesde seerowers. Oupa kry sy trekklavier en sing 'n liedjie wat presies vertel wat met Kaptein Krulbaard en sy bemanning gebeur het.

Kaptein Krulbaard is op soek na die Sleutel van Siele. Basjan en Matilda beraam 'n plan om die seerowers te vang. ’n Polisiekonstabel ondervra Pa Van Der Brander. Pa bevestig hulle was tussen die twee eilande Barbados en Jamaika tydens die stroping.

Grootgaapbaai se mense is nou vreesbevange vir seerowers. Basjan en Matilda gaan praat met juffrou Pinkie oor die Sleutel van Siele. Juffrou Pinkie vertel dat die sleutel in die lente van 1944 deur haar broer gevind is. Dit was tydens 'n militêre operasie. Matilda en Basjan leen die Sleutel van Siele by juffrou Pinkie.

Die spookseerowerskip, die Swart Rot, maak sy verskyning. Oupa stuur 'n perkamentrol na die Swart Rot. Basjan en Matilda roei met 'n roeiboot na die Swart Rot en ná ’n groot geveg, kry die spookseerowers 'n greep op die Van Der Branders se skip, die Swart Tier.

Oupa Van Der Brander wil 'n ooreenkoms met Kaptein Krulbaard aangaan. Kaptein Krulbaard en sy bemanning wil die Sleutel van Siele hê, sodat niemand hul na die seerowers se begraafplaas toe kan stuur nie.

Basjan en Matilda vind die buit van Grootgaapbaai op die Swart Rot. Iemand skiet 'n koeël verby Basjan se kop en hy besef hy is nie alleen op die Swart Rot nie. Basjan en die boggelrugman maak reg vir 'n tweegeveg, maar Kaptein Krulbaard wil self met Basjan afreken.

Bene spring teen die kant op en gebruik die mossels om teen die Swart Rot op te klim. Bene kry die Sleutel van Siele by Basjan en verdwyn deur ’n luik. Matilda oorweeg om eerder terug na die Swart Tier te swem, maar besluit om vir Basjan te gaan soek. Matilda wil nie in die geskutdek wees nie.

Die spookseerowers sien die roeiboot langs die Swart Rot. Hulle het Matilda reeds gesien. Kaptein Krulbaard soek die Sleutel van Siele by Matilda. ’n Groot kis agter Matilda vang Basjan se oog. Matilda sluit die kis oop en gebruik al haar kragte om dit oop te kry. Die Kis van Siele begin die seerowers insluk. Dis nog pikdonker en die Swart Rot verdwyn onder die golwe.

Bene is op die roeiboot saam met Grootgaapbaai se skatte. Die amfibiese jeep kom tot Basjan en Matilda se redding. Die Van Der Branders neem Grootgaapbaai se skatte asook vir Matilda terug huis toe.

DIE BOEK SE OMSLAG

Kyk na die boek se voorblad. Bespreek dan die volgende vrae in groepe:

1. Wie is die skrywer van die boek?

   ____

2. Beskryf die prentjie wat jy in die volmaan sien.

   ____

3. Maak 'n lysie van items wat alles met seerowers te doen het.

•	•	•
•	•	•
•	•	•

Kyk nou na die boek se rugkant. Gesels nou verder in groepe.

4. Wat beteken die klein illustrasie/prentjie van die kopbeen op die rugkant? (Dit verskyn ook op die boek se agterblad.)

   ____

   ____

5. Waarom dink jy is die titel in wit gedruk?

   ____

6. Dink jy die twee kleure (swart en rooi) trek jou aandag as die boek op die rak staan? Hoekom sê jy so?

   ____

   ____

Lees die agterblad van die boek. Bespreek dan die volgende vrae daaroor:

7. Wat is die werk van die outeur/skrywer in die skep van 'n storie?

   ____

8. Wie is die uitgewer van die boek?

   ____

9. Waar kan jy meer uitvind oor die uitgewer se geïllustreerde fiksie?

   ____

ELEMENTE IN DIE BOU VAN DIE VERHAAL

Elke verhaal moet sekere eienskappe bevat om 'n goeie storie te wees. Ons gaan na die belangrikste elemente kyk en dit bespreek.

Dit is belangrik om te weet dat die skrywer en verteller twee verskillende mense is.

- Die skrywer het die storie/verhaal geskryf.
- Die verteller vertel die storie, dus het die skrywer 'n stem aan die verteller gegee.

VERTELLER

In die verhaal kry ons 'n **alwetendeverteller**. ’n Alwetendeverteller weet wat elke karakter dink en voel. Hierdie verteller vertel die storie soos hy/sy dit sien of beleef. Byvoorbeeld: ***Hy** vat gulsige happe van **sy** . . .*

RUIMTE

Die **ruimte** van 'n verhaal is waar die verhaal afspeel, waar alles plaasvind. *Die Seerowers en die spookskip* speel grootliks in Grootgaapbaai af, maar sekere tonele speel in die museum, juffrou Pinke se huis, Die Swart Tier en die Swart Rot af.

INTRIGE

Die **intrige** van 'n verhaal is die storielyn. Dit is hoe die verhaal geskryf word en hoe dit ontwikkel van een punt tot die volgende. Elke storielyn/intrige word volgens die volgende bou geskryf.

BOU VAN 'N VERHAAL

'n Storie/verhaal bestaan uit verskillende fases en kan soos volg voorgestel word.

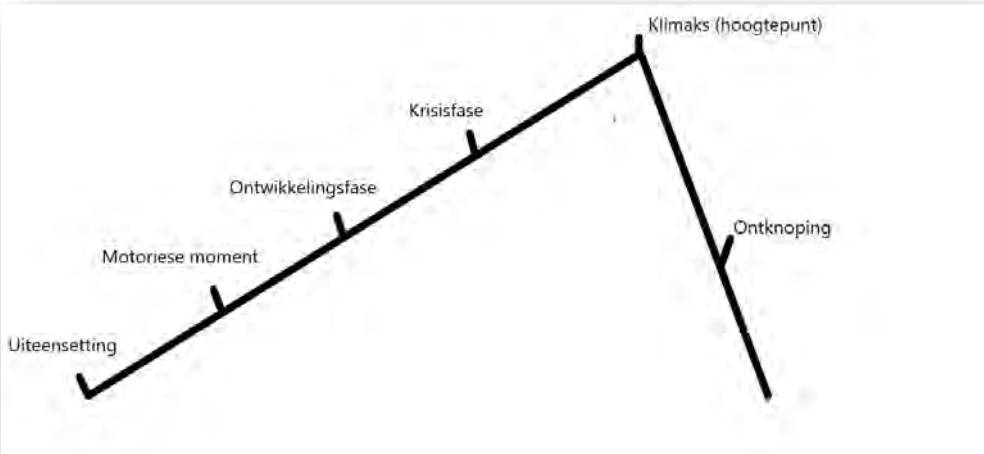

1. Uiteensetting

In die **uiteensetting** leer ons karakters ken en neem kennis van sekere belangrike agtergrond en inligting.

In die Proloog, Hoofstuk 1 en Hoofstuk 2 leer ons baie detail/besonderhede ken.

- Ons leer ken vir Matilda, Basjan en neem kennis van die spookseerowers wat Grootgaapbaai beroof het.

2. Motoriese moment

Die **motoriese moment** is soos 'n motor wat aangeskakel word. Alles begin nou beweeg na 'n rigting (die hoogtepunt).

- In Hoofstuk 3 en Hoofstuk 4 sien ons dat die storie begin beweeg. Hier gebeur die dinge en plaas alles (storielyn) in beweging.
  - Die polisie weet dat elke rooftog tydens volmaan plaasgevind het. Dit laat ons wonder wat tydens die volgende volmaan gaan gebeur.
  - Die Grootgapers wil al hul skatte beveilig en Juffrou Pinkie se huis is propvol waardevolle skatte. So ook die grootste skat: die Sleutel van Siele.

3. Ontwikkelingsfase

In die **ontwikkelingsfase** begin die nodige konflik (innerlik of uiterlik) ontwikkel. Daarmee bedoel ons dit neem nou vorm aan deur middel van botsing wat tussen karakters plaasvind of die hoofkarakter wat oor iets bekommerd is. Alles bou op tot die krisisfase.

In Hoofstuk 5-9 begin die detail ontwikkel. Dit laat die leser wonder wat volgende gaan gebeur, en so maak dit ons deel van die opbou na die krisisfase. Alles draai om die Sleutel van Siele en die aankoms van die seerowers in Grootgaapbaai.

- Hoofstuk 5: Die Swart Tier kom in Grootgaapbaai aan, almal wonder of dit die seerowers is wat hul museum beroof het, maar dit is Matilda se beste vriend en sy familie.
- Hoofstuk 6: Oupa sing 'n liedjie wat ons baie leer oor Kaptein Krulbaard en wat met sy bemanning gebeur het. Hier kry ons baie belangrike inligting oor die spookseerowers.
- Hoofstuk 7: Matilda en Basjan beraam 'n plan om die spookseerowers vas te trek (te vang) en die polisie ondervra die Van Der Brander-gesin oor hul doen en late.
- Hoofstuk 8: Basjan en Matilda gaan kuier by Juffrou Pinkie om meer uit te vind oor die Sleutel van Siele en waar sy dit gekry het.
- Hoofstuk 9: Dit is volmaan en die spookskip, die Swart Rot, kom in Grootgaapbaai aan.

4. Krisisfase

Die **krisisfase** sê presies wat hier gebeur. Daar vind 'n krisis plaas. ’n Probleem moet opgelos word.

In Hoofstuk 10-13 vind daar baie konflik plaas. Karakters bots/verskil van mekaar.

- Hoofstuk 10: Oupa en Kaptein Krulbaard stry en baklei met mekaar, want Oupa stel 'n voorwaarde aan Kaptein Krulbaard.
- Hoofstuk 11: Basjan en Matilda klim op die Spookseerowerskip. Hulle vind Grootgaapbaai se skatte. Hulle dink hulle is alleen, maar . . .

- Hoofstuk 12: Basjan raak in sy eerste tweegeveg betrokke. Ons leer dat hy nie ondervinding het nie, maar baklei met alles in hom. Kaptein Krulbaard wil met Basjan afreken.
- Hoofstuk 13: Basjan is vas en Matilda klim op die Swart Rot om haar self veilig te hou.

5. Klimaks (Hoogtepunt)

In die **klimaks** bou alles op tot 'n punt. Hier gaan die verhaal draai na 'n positiewe of negatiewe kant. Of die held gaan wen of nie/die probleem word opgelos of nie.

- In Hoofstuk 14: Matilda vind die Kis van Siele, Bene help om die Sleutel van Siele terug te kry en Matilda kry die Kis oop.

6. Ontknoping

In die **ontknoping** neem die verhaal af. Die storielyn begin afsluit.

- In Hoofstuk 15 word Grootgaapbaai se skatte aan hul terug gegee. Matilda word as die held gesien.

KARAKTERS

Karakters help om die storie lewendig te maak. Die storie draai om die hoofkarakter en sonder karakters is daar nie regtig 'n storie nie.

Ons leer ken ’n karakter deur die vier KARAKTERISERINGSTEGNIEKE, naamlik:

- Wat die skrywer vir ons vertel/sê.
- Wat die karakter self sê.
- Hoe die karakter reageer/optree in situasies.
- Wat ander karakters van die karakter hoofkarakter of newekarakters/hulpkarakters sê.

Karakters word ook in TWEE groepe verdeel, nl.:

Hoofkarakter

Die hoofkarakter is die karakter waarom die storie/gebeure draai. Hierdie karakter is ook die held in sommige verhale. Byvoorbeeld: Matilda(die held) en Basjan

Newekarakter

Die newekarakter is ons “hulpkarakter”. Hierdie karakter help die hoofkarakter om as die held op te tree. Byvoorbeeld: Kaptein Krulbaard

Karakters in die verhaal

Elke verhaal het verskillende karakters wat die storielyn interessant maak. Elke karakter het ook bepaalde karaktereienskappe en karaktertrekke.

Die volgende tabel is gedeeltelik ingevul, hou die tabel byderhand soos die leerders die boek lees en laat hulle dit aanvul en/of die hoofstukke/bladsynommers/aanhalings by elke karaktereienskap of karaktertrek neerskryf.

- **Karaktereienskappe**: Innerlike eienskappe soos om dapper te wees.
- **Karaktertrekke**: Uiterlike eienskappe soos donker hare.

Matilda	**Basjan**	**Bene**
• Hoofkarakter • . . .	• Seerower; Matilda se beste vriend • . . .	• Basjan se hond • . . .
Karaktereienskappe	**Karaktereienskappe**	**Karaktereienskappe**
• Versot op seerowers • Grootgaapbaai se heldin • Dapper • Behulpsaam •	• Dapper • Avontuurlustig • Ongeduldig • . . .	• Getrou • . . .
Karaktertrekke	**Karaktertrekke**	**Karaktertrekke**
• Blond • . . .	• Haasbek • . . .	• Een hout been • . . .

Oupa Van Der Brander	Kaptein Krulbaard	Juffrou Pienkie
• Seerower • Ken Kaptein Krulbaard se storie/geskiedenis • . . .	• Mees gevreesde seerower • Plunder Grootgaapbaai • Op soek na die Sleutel van Siele • . . .	• Amper 100 jaar oud • Het die Sleutel van Siele • . . .
Karaktereienskappe	**Karaktereienskappe**	**Karaktereienskappe**
• Knoetserig • . . .	• Nie geduldig nie. bl. 95 • . . .	• Opgaarder • Verstrooid • . . .
Karaktertrekke:	**Karaktertrekke**:	**Karaktertrekke**:
• Baie oud; Speel konsertina • Het ’n haakhand • . . .	• Welige, lang baard bl. 94 • Reusehand, geweldige gewig (hfst. 12) • . . .	• Dra bril • Loop moeilik want sy benodig ’n kierie • . . .

Arnoldus Ginnegaap	Pa Van der Brander	Knoetsie
• Veiligheidswag • Eerste persoon om die seerowers te gewaar. • Blokkiesraaiselkampioen • Hy hou nie van die donker nie. • . . .	• Basjan se pa • . . .	• Basjan se klein sussie • . . .
Karaktereienskappe:	**Karaktereienskappe**:	**Karaktereienskappe**:
• Gemaklik • . . .	• Bang vir Kaptein Krulbaard • . . .	• Verwoestende streek • Uitgesproke • Vreesloos • . . .
Karaktertrekke:	**Karaktertrekke**:	**Karaktertrekke**:
• Hy hou van lekker eet. • . . .	• Het ’n snor • . . .	• Hou van sing • . . .

TYDENS LEES

Proloog

OPSOMMING

Die proloog is 'n inleiding/aanduiding waarin die situasie aan die begin van die boek verduidelik word. Met ander woorde sê wat gebeur het of gaan gebeur. Dit gee vir ons belangrike inligting en ons moet onthou dat die karakters in die boek nie van hierdie inligting weet nie.

RUIMTE

- Grootgaapbaai

Beantwoord die volgende vrae:

1. Lees die volgende sin:

> Die spookseerowers kom saans uit wanneer dit baie donker is.

a) Is die sin **waar** of **onwaar**?

____

b) Gee 'n rede vir jou antwoord.

____

2. Noem **twee dinge** wat die seerowers van mense steel.

____

3. Die seerowers is op soek na iets:

a) Waarna soek hulle spesifiek?

____

b) Waarmee word hierdie voorwerp vergelyk?

____

4. Skryf **twee name** neer wat die een seerower sy mede-seerowers noem.

____

5. Die seerowers het ook gevaarlike wapens. Watter **twee wapens** word genoem?

____

6. Die seerowers ruik nie baie lekker nie. Waarna ruik die seerowers?

____

HOOFSTUK 1: Die museum

OPSOMMING

- Arnoldus Ginnegaap sit en geniet sy koppie tee.
- Hy hoor geluide in die stegie.
- Die stegiekamera tel geen beweging op nie.
- Hy gewaar seerowers in die museum.

KARAKTERS

- Arnoldus Ginnegaap – veiligheidswag by die museum en hou van blokkiesraaisels.

RUIMTE

- Grootgaapbaai se museum

LITERÊRE TERME

Klanknabootsing: Dit is die verskynsel wanneer ons klanke wat ons hoor namaak met ons stemme. Byvoorbeeld: *Die bye zoem. Die deur kraak*.

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Gee **twee redes** wat bewys dat Arnoldus Ginnegaap sy werk as veiligheidswag baie geniet.

   ____

   ____

2. Hoekom, dink jy, word die klanke (**KRAAK! KLINK! DOEF!)** op bladsy 15 nagemaak?

   ____

3. Lees die volgende sin:

Arnoldus is nie baie lus om te gaan kyk waar die geluid vandaan kom nie.

   a) Is hierdie sin **waar** of **onwaar**?

   ____

   b) Gee 'n rede vir jou antwoord.

   ____

4. Waarom waarsku sy vrou dat hy nie meer sy broek kan toekry nie?

   ____

   ____

5. In watter tydskrif/koerant verskyn die blokkiesraaisels wat hy invul?

____

6. Hoekom dink jy hakkel Arnoldus op bladsy 17?

____

____

TAALVRAE

1. Voltooi die volgende sinne deur die korrekte vorm van die skuinsgedrukte woord in te vul:
   a) Arnoldus vat gulsige happe, hy is dus *gulsige*. ___________________________________
   b) Die krummels is droog, dit is *droog* krummels. _________________________________
2. Lees die volgende sin:

Arnoldus is baie lui.

   a) *Lui* kan ook 'n **ander betekenis** hê. Maak 'n sin met die woord *lui* sodat die betekenis verskil van die woord in die boonste sin.

   ____

   b) As die woord *lui* **ontrond** word, word dit as *lei* of *ly* gespel. Maak nou sinne met elkeen van hierdie woorde.

   Lei: ____

   Ly: ____

3. Skryf die meervoud en verkleining van die volgende woorde in die tabel neer.

	Woord	**Meervoud**	**Verkleining**
a)	beheerkamer		
b)	kat		
c)	stegiekamera		

HOOFSTUK 2: Die nuus

OPSOMMING

- Gaap-TV bevestig dat Grootgaapbaai se museum geplunder is.
- Die sekuriteitskameras toon geen teken van die inbrekers nie.
- Matilda eet Skedelvlokkies en luister na die radio.
- Matilda skryf 'n brief aan haar beste vriend Basjan om uit te vind hy iets van die inbrake weet.

KARAKTERS

- Kaptein Kleitrap - Polisieman
- Matilda – sy hou van seerowers
- Basjan – seerower en Matilda se beste vriend

RUIMTE

- Gaap –TV
- Grootgaapbaai se museum

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Skryf die name neer van die twee koerante van Grootgaapbaai.

   ________________________________ en ____________________________________

2. Lees die volgende sin:

Daar is nie baie berigte in die koerant na die reeks inbrake nie.

   a) Is die sin **waar** of **onwaar**?

   ____

   b) Gee redes vir jou antwoord.

   ____

3. Kaptein Kleitrap sê op bladsy 21 "Ons is dronkgeslaan". Wat bedoel hy met hierdie uitdrukking?

   ____

4. Lees die ooggetuie, Drikus Benepe, se weergawe op bladsy 22.

   a) Watter afleiding kan jy oor Drikus maak?

   ____

b) Dink jy die polisie en ander mense sal hom glo?

____

c) Gee redes vir jou antwoord.

____

d) In watter straat bly Drikus en Hendrina Benepe?

____

5. Drie van die volgende antwoorde is korrek. Omkring die antwoord wat NIE korrek is NIE.
   a. Die sekuriteitskameras toon geen teken van die inbrekers nie.
   b. Die museum is leeg gestroop van alle waardevolle artikels.
   c. Geen vingerafdrukke of ander spore van die seerowers is gevind nie.
   d. Die museum is helder oordag geplunder.
6. Wat eet Matilda vir ontbyt?

____

7. Waar het die argeologiese opgrawings plaasgevind?

____

8. Hoekom, dink jy, is dit nodig dat die Grootgapers kalm bly?

____

____

TAALVRAE

1. DIE GROOTGAPER se opskrif is “SOEK NA WOORDE”. Skryf 'n **intensiewe vorm** vanuit DIE GAAPGENOOT se opskrif neer as *jy nie woorde het om iets te beskryf nie*.

____

2. Skryf die volgende woorde voluit soos dit op bladsy 22 voorkom.
   a) Ek’t: ______________ b) Hulle’t: ______________ c) Sy’t: ______________
3. Skryf die volgende sin oor in die indirekte rede:

Drikus sê: “My vrou wou my nie glo nie.”

____

HOOFSTUK 3: Paniek!

OPSOMMING

- Daar heers paniek in Grootgaapbaai.
- Die Grootgapers doen alles in hul vermoë om hul skatte veilig te hou.
- Die dorp se slotte is uitverkoop en die Grootgapers soek ander maniere om hul huise veilig te hou.
- Kaptein Kleitrap weet dat alle gevalle tydens volmaan plaasgevind het.

KARAKTERS

- Juffrou Pinkie – amper 100 jaar oud

RUIMTE

- Grootgaapbaai
- Juffrou Pinkie se huis

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Hoekom, dink jy, loop die inwoners met hul waardevolle artikels rond?

____

____

Kyk na die illustrasie op bladsy 27.

2. Wat het 14 Mei gebeur?

____

3. Hoekom is dit belangrik om te weet wanneer die "volgende volmaan" is?

____

____

4. Hoe lank terug het die vorige inbraak plaasgevind?

____

5. Waarom, dink jy, is Arnoldus Ginnegaap se foto ook teen die inligtingsbord?

____

6. Wie is die persoon wat met die drie polisiemanne praat?

____

7. Wat, dink jy, beteken die gesegde *agter slot en grendel*?

____

8. Waarom is die Grootgapers desperaat om by die superwinkel uit te kom?

____

9. Wie is Mevrou Petronella Wys?

____

10. Maak 'n lysie van vier verskillende maniere hoe die Grootgapers hul huise beveilig.

____

____

____

____

11. Hoe oud is Juffrou Pinkie en waar bly sy?

____

____

TAALVRAE

1. Lees die volgende sinne en beantwoord die vrae wat volg.

(a) *Die bank se deure is gesluit*. Al die persoonlike (b) *kluis* is ook (c) *baie vol* . (d) *Meneer* Mor is (e) *liewer bang Jan as dooie Jan*. Hy bly in (f) *nommer* (g) *34*. (h) *Juffrou* Pinkie is al amper (i) *honderd jaar* oud.

a) Skryf die sin in die **ontkenning**. Begin jou sin as volg:

Nee, die bank ____

b) Skryf die **korrekte vorm** van die woord neer. ______________________________

c) Skryf as **een woord** neer. ____

d) Gee die korrekte **afkorting**. ____

e) Verduidelik wat met die **uitdrukking** bedoel word. ___________________________

____

f) Skryf die korrekte **afkorting** neer. ______________________________________

g) Skryf in **woorde**. ____

h) Kies die korrekte **afkorting**. Maak 'n regmerkie (✓) by die regte antwoord.

Juf. _____ Juff. _____ Jufr. _______

i) Skryf as 'n **getal**. ____

HOOFSTUK 4: Juf. Pinkie

OPSOMMING

- Juffrou Pinkie wil nie hê die seerowers moet haar broer se oorlogsmedaljes steel nie.
- Sy gaan al haar skatte in haar kelder wegbêre.
- Matilda gewaar 'n vreemde sleutel in juffrou Pinkie se sleutelkas.
- Basjan het laat weet dat hy op pad Grootgaapbaai toe is.

KARAKTERS

- Juffrou Pinkie – amper 100 jaar oud
- Matilda

RUIMTE

- Juffrou Pinkie se huis

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Wat mag die seerowers nie by juffrou Pinkie steel nie?

   ____

2. Juf. Pinkie gaan "alles wat kosbaar is" veilig wegbêre.

   a) Waar gaan juffrou Pinkie alles bêre? ______________________________________

   b) Wie is Snoesie? ____

   c) Watter belangrike werk moet Snoesie doen? _________________________________

   d) Dink jy Snoesie gaan die werk goed kan doen? ______________________________

   e) Gee redes vir jou antwoord by (d). ____

   ____

3. Gebruik die onderstaande omskrywing vanuit die *Pharos Verklarende Woordeboek* en beskryf in jou eie woorde wat jy dink 'n *luik* is in die volgende sin.

   "Ek gaan sy mandjie bo-op die *luik* neersit."

> **Verklarende Afrikaanse Woordeboek**
> **luik**[1] **luik**[1] s.nw. [luike] **1** Plankvenstertjie waarmee 'n opening in 'n muur gesluit word. **2** Opening in 'n vloer of 'n plafon. **3** Hortjie; hortjiesraam voor 'n venster. **4** Draaibare paneel van 'n skildery.

____

____

4. Hoe verskil Juffrou Pinkie se huis van die ander inwoners se huise?

____

5. Wie is Stefanus? ____

6. Stel 'n lys van al die skatte in juffrou Pinkie se huis op.

____

____

____

7. By wie het juffrou Pinkie haar tiara gekry?

____

8. Hoekom vang een spesifieke sleutel Matilda se oog?

____

Taalvrae

Gebruik die volgende woordeboekuittreksel vanuit die **Pharos Junior Tweetalige woordeboek** om die vrae te beantwoord.

skat[1] **(sk<u>a</u>t)** [skatte; skatjie] ***noun*** *(soortnaam)*
1 treasure ♦ *Die duiker het 'n* ***skat*** *van ou munte in die skeepswrak ontdek.* The diver discovered a **treasure** of old coins in the sunken shipwreck. **2** (*informal*) darling, sweetheart ♦ *"Jy's 'n* ***skat*** *om my so geduldig te help."* "You're a **darling** for helping me so patiently."
skatkis *noun* treasure chest
skat[2] **(sk<u>a</u>t)** [het geskat] *hoof**werkwoord***
1 estimate ♦ *Die organiseerders* ***skat*** *dat daar omtrent 5 000 mense by die fees sal wees.* The organisers **estimate** that there will be about 5 000 people at the festival. **2** judge ♦ *"Kan jy die werklike grootte van die veld* ***skat****?"* "Can you **judge** the actual size of the field?" **3** gauge ♦ *Dis moeilik om te* ***skat*** *watter impak die staking op die ekonomie sal hê.* It's hard to **gauge** what impact the strike will have on the economy.
skatting *noun* estimate

1. Lees die volgende sin.

“Ja, dankie, *skat*,” sê juf. Pinkie en Matilda vat aan die een kant van die boks om haar te help dra.

a) As watter woordsoort is “skat” in hierdie sin gebruik? ________________________

b) Die woord “skat” het twee verskillende betekenisse. Kies die regte antwoord tussen hakies: Hierdie tipe woorde word (homofone/homonieme) genoem.

c) Skryf 'n voorbeeld van 'n samestelling neer waarin die woord “skat” voorkom.

____

HOOFSTUK 5: Die Swart Tier

OPSOMMING

- Matilda wag vir Basjan by die hawe.
- Basjan se oupa ken die seerowers wat Grootgaapbaai moontlik geplunder het.
- Basjan se pa sal Matilda later huis toe neem.

KARAKTERS

- Matilda
- Basjan en Bene (Basjan se hond)
- Knoetsie – Basjan se klein sussie

RUIMTE

- Grootgaapbaai se hawe
- Die Swart Tier

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Hoe laat en waar wag Matilda vir Basjan?

   ____

   ____

2. Hoekom het Matilda se pa saam dorp toe gekom?

   ____

   ____

3. Wat is Basjan se skip se naam?

   ____

4. Waar is Basjan en Bene op die skip?

   ____

5. Wie is almal saam met Basjan op die boot?

   ____

6. Watter tipe seevaarders is Basjan en sy gesin?

   ____

HOOFSTUK 6: Oupa vertel

OPSOMMING

- Matilda gee vir Oupa Van Der Brander 'n koerantuitknipsel.
- Oupa sê dit is Kaptein Krulbaard, en sy bemanning was die mees gevreesde seerowers.
- Oupa kry sy trekklavier en sing 'n liedjie wat presies vertel wat met Kaptein Krulbaard en sy bemanning gebeur het.
- Kaptein Krulbaard is op soek na die Sleutel van Siele.

KARAKTERS

- Oupa Van Der Brander – Basjan se oupa, seerower
- Kaptein Krulbaard – gevreesde seerower, dood

RUIMTE

- Die Swart Tier

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Wat gee Matilda vir oupa Van Der Brander ?

   ____

2. Hoe het Kaptein Krulbaard bekend gestaan?

   ____

3. Wat is Kaptein Krulbaard se skip se naam?

   ____

4. Wat, dink jy, beteken *rampspoedige* op bladsy 55,paragraaf 2?

   ____

5. Watter instrument gebruik oupa om homself te begelei?

   ____

6. Oupa sing 'n liedjie oor wat met kaptein Krulbaard en sy bemanning gebeur het.

   a) Hoe lank het die geveg geduur? ____

   b) Watter vier dinge is al wat die soekgeselskap kon kry?

   ____

   c) Wat was alles in die skatkis?

   ____

d) Waarom kon hulle nie die skatkis loskry nie?

____

e) Waarom soek die bemanning na 'n sleutel?

____

f) Wat is die sleutel se naam? ____

7. Voltooi die volgende sin:

Kaptein Krulbaard en sy bemanning is nie gewone seerowers nie, maar . . .

____

TAALVRAE

1. Lees die onderstaande sin en beantwoord die vrae wat volg.

Oupa sê vir Matilda: "Ek hoor jy't 'n probleem met seerowers?"

a) Skryf die bostaande sin in die indirekte rede.

____

____

b) Skryf die onderstreepte woord voluit.

____

2. Voltooi die volgende tabel met die korrekte antwoorde.

Enkelvoud	**Meervoud**	**Verkleining**
Oupa		
probleem		
	seerowers	
skatkis		

3. Skryf die betekenis van die volgende uitdrukking wat in die hoofstuk voorkom:

Boontjie kry sy loontjie

____

HOOFSTUK 7: 'n Plan

OPSOMMING

- Basjan en Matilda beraam 'n plan om die seerowers te vang.
- ''n Polisiekonstabel ondervra Pa van der Brander.
- Pa bevestig hulle was tussen die eilande Barbados en Jamaika tydens die stroping.
- Grootgaapbaai se mense is nou allergies vir seerowers.

KARAKTERS

- Meneer Van Der Brander – Basjan se pa, Kaptein
- Knoetsie – verwoestende streep

RUIMTE

- Die Swart Tier (Die kaptein se kajuit)

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Kyk na die volgende illustrasie in hierdie hoofstuk. Beantwoord die daaropvolgende vrae.

a) Wie is die twee karakters? ____

b) Waar sit hulle en werk? ____

c) Waarmee is hulle besig? ____

d) Hoe lank is hulle al besig? ____

e) Hoeveel koekies het hulle saam opgeëet?______________________________________

2. Wie verdink die polisie was die skuldiges na die reeks inbrake?

____

3. Waar was die Van Der Brander-gesin met die vorige volmaan?

____

4. Hoekom, dink jy, het die konstabel die Van Der Branders ondervra?

____

5. Wat, dink jy, beteken *allergies* vir seerowers op bladsy 67?

____

6. Waarmee is die Van Der Branders dorp toe?

____

7. Waar is Matilda se ma?

____

TAALVRAE

1. Lees die volgende sin en beantwoord die vrae wat volg.

“Ja, daardie (a) *mislike* seehond, Bloedbaard self. Ek is b) *seker* die c) *papbroek* van ’n blikskottel sal vir my ’n d) *alibi* gee, as dit jou seile sal laat bol staan. Ek kan vir jou sy e) *e-posadres* gee. Of ek dink my vrou het dalk sy f) *selfoonnommer*.

a) Skryf 'n **sinoniem**. ___________________________________

b) Skryf 'n **antoniem**. ___________________________________

c) Hoe verskil die betekenis as die skuinsgedrukte woord as *pap broek* (twee aparte woorde) geskryf word? Maak 'n sin om te verduidelik.

____

____

d) Skryf die **meervoud** en **verkleining** neer: ____________________________________

e) Waarvoor staan die “e” in hierdie woord? ___________________________________

f) Skryf die **afkorting** van *nommer*. ____

HOOFSTUK 8: Die Sleutel van Siele

OPSOMMING

- Basjan en Matilda gaan praat met juffrou Pinkie oor die Sleutel van Siele.
- Juffrou Pinkie vertel dat die sleutel in die lente van 1944 deur haar broer gevind is. Dit was tydens 'n militêre operasie.
- Matilda en Basjan leen die Sleutel van Siele by juffrou Pinkie.

RUIMTE

- Juffrou Pinkie se huis

KONTEKSTUELE VRAE

Beantwoord die volgende vrae.

1. Waarom is juffrou Pinkie se sitkamer só warm? ___________________________________

2. Lees die volgende sin.

   “Daar’s 'n effense byt in die lug . . .”

   a) Wat bedoel juffrou Pinkie met die woorde? ___________________________________

   b) Word die woorde letterlik of figuurlik bedoel? _________________________________

3. Juffrou Pinkie het met 'n trollie uit die kombuis gekom. Hoeveel verskillende items is op die trollie?

   ____

   ____

   ____

   ____

4. Wanneer is Stefanus oorlede ?

   ____

5. Lees die volgende sin.

   Die blik koekies is vars.

   a) Is die sin *waar* of *onwaar*? ____

   b) Gee 'n rede vir jou antwoord. ____

6. Waarvoor word die Sleutel van Siele gebruik?

   ____

7. Vul die regte antwoorde in:

Juf. Pinkie het die sleutel altyd op die a) _______________ uitgestal. Die b) ______________ het haar koue c) ________________ gegee. Sy het toe besluit om die sleutel eerder d) ________________ op te hang.

8. Wie het die sleutel opgetel? ____

9. Waar is die sleutel opgetel? ____

10. Wanneer is die sleutel opgetel? ____

TAALVRAE

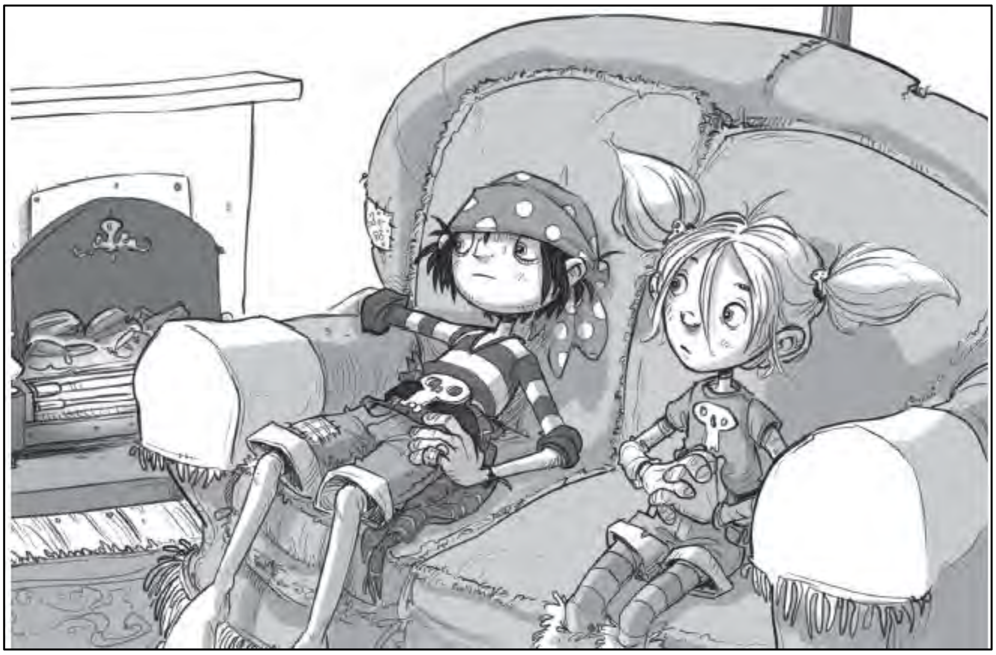

1. Lees die onderstaande sin en beantwoord die vrae wat volg.

Juf. Pinkie se sitkamer is vir Basjan *warmer* as hulle skeepskombuis wanneer hulle in tropiese gebiede vaar.

   a) Skryf 'n voorbeeld neer van 'n **samestelling** met 'n verbindingsklank.

   ____

   b) Skryf die **oortreffende trap** vir die skuinsgedrukte woord neer.

   ____

2. Kies die korrekte woord tussen hakies.

   a) Basjan (leun/leen/leuen) met sy rug teen die bank.

   b) Matilda en Basjan is baie (lui/lei/ly) vandag, want hulle is nie lus vir werk nie.

HOOFSTUK 9: Volmaan

OPSOMMING

- Dis volmaan.
- Die Swart Rot maak sy verskyning.
- Oupa stuur 'n perkamentrol na die Swart Rot.
- Basjan en Matilda roei met 'n roeiboot na die Swart Rot.

RUIMTE

- Die Swart Tier

KONTEKSTUELE VRAE

1. Lys die wapens wat uitgedeel word.

   ____

   ____

2. Watter klanke hoor die Van Der Branders in die aand se stilte?

   ____

3. Aan watter kant van die skip klouter Matilda en Basjan af?

   ____

4. Hoekom, dink jy, is Matilda ter selfde tyd bang en opgewonde?

   ____

5. Waarheen roei Matilda en Basjan?

   ____

TAALVRAE

> **Kaptein** Krulbaard en sy bemanning mik in die rigting van die Swart Tier.

1. Gee die **afkorting** vir *kaptein*. ____________________
2. Gebruik die **homoniem** van die onderstreepte woord (mik) in jou eie sin sodat die ander betekenis duidelik is.

   ____

   ____

HOOFSTUK 10: Die bekrek

OPSOMMING

- Die spookseerowers kry 'n greep op die Swart Tier.
- Pa is bang vir spookseerowers.
- Oupa van der Brander wil 'n ooreenkoms met Kaptein Krulbaard aangaan.
- Kaptein Krulbaard en sy bemanning wil die Sleutel van Siele hê, sodat niemand hul na die seerowers se begraafplaas toe kan stuur nie.

RUIMTE

- Die Swart Tier

KONTEKSTUELE VRAE

1. Voltooi die volgende sin.

   ___________________________________ kry 'n greep op die Swart Tier.

2. Wie is die bangste van die Van Der Branders?

   ____

3. Skryf **twee woorde** neer wat kaptein Krulbaard se baard beskryf.

   ___________________ en ________________________

4. Op watter **twee voorwaardes** sal Oupa die sleutel vir kaptein Krulbaard gee?

   ____

   ____

5. Waar gaan Kaptein Krulbaard die sleutel hang en hoekom?

   ____

   ____

6. Hoekom, dink jy, pof Kaptein Krulbaard sy bors en blaas koue lug by sy neusgate uit?

   ____

   ____

   ____

7. Noem die **drie wapens** wat op Oupa gerig word.

   ___________________________ ; _________________________ en _________________

HOOFSTUK 11: Aan boord van die spookskip

OPSOMMING

- Die Swart Rot voel soos 'n regte skip en nie soos 'n spookskip nie.
- Bene moet die roeiboot oppas terwyl Basjan en Matilda rondsnuffel op die Swart Rot.
- Basjan en Matilda vind die buit van Grootgaapbaai op die Swart Rot.

RUIMTE

- Die Swart Rot

KONTEKSTUELE VRAE

1. Wie moet die roeiboot oppas? ____

2. Waarom hou Matilda nie van touklim nie? ____________________________________

   ____

3. Waar vind Basjan al Grootgaapbaai se museum se skatte?

   ____

4. Waarna verwys *buit* eintlik?

   ____

5. Wat dink jy bedoel Basjan met die volgende uitdrukking:

   > "Dis soos om in 'n vaatjie vis te vang."

   ____

6. Hoekom is die spookskip sonder bemanning gelaat volgens Basjan?

   ____

7. Wie is Kraa-Kraa? ___________________________

TAALVRAE

1. Onderstreep die korrekte antwoord.

Basjan hou aan die a) *reling/reëling* vas toe hy opklim. Sy hemp se b) *knoppe/knope* is stewig vasgemaak soos hy die vlag c) *hys/hy's/huis*. Oupa se d) *reëlings/relings* was hy moet die skatte baie stil en veilig e) *bêre/bere*. Die spookseerowers weet nie dat dit f) *hard/hart* kan g) *hael/haal* tydens 'n storm op see nie.

HOOFSTUK 12: Die tweegeveg

OPSOMMING

- Iemand skiet 'n koeël verby Basjan se kop.
- Basjan besef hy is nie alleen op die Swart Rot nie.
- Basjan en die boggelrugman maak reg vir 'n tweegeveg, maar Kaptein Krulbaard wil self met Basjan afreken.
- Kaptein Krulbaard is groot en sterk.
- Bene spring teen die kant op en gebruik die mossels om teen die Swart Rot op te klim.
- Bene kry die Sleutel van Siele by Basjan en verdwyn deur 'n luik.

RUIMTE

- Die Swart Rot

KONTEKSTUELE VRAE

1. Wat "woer" verby Basjan se kop? ____

2. Lees die volgende aanhaling. Beantwoord dan die vrae:

> "Jy't my wakker gemaak en dit lyk boonop of jy goed kom vat het wat nie aan jou behoort nie."

   a) Wie praat hier? ____

   b) Met wie praat die persoon? ____

   c) Waar is die twee persone? ____

   d) Na watter goed verwys die spreker? ____

   e) Hoe lyk die spreker? ____

3. Waarmee veg Basjan en die seerower?

   ____

4. Dink jy Basjan is senuweeagtig om teen Kaptein Krulbaard te veg? Hoekom sê jy so?

   ____

   ____

5. Wat, dink jy, beteken Kaptein Krulbaard se woorde: "Ek gaan vinnig met jou klaar speel"?

   ____

   ____

6. Wat gebruik Bene om teen die seerowerskip op te klim?

____

7. Waarmee het Bene verdwyn?

____

8. Skryf TWEE bewyse neer dat Kaptein Krulbaard 'n baie groot persoon is.

____

TAALVRAE

1. Gebruik die **antoniem** van die skuinsgedrukte woord in ’n sin van jou eie.

“Bly net daar staan, *mater*!”

____

____

2. Skryf die volgende sin in die **verlede tyd**.

Dit neem al sy kragte om hulle af te weer.

____

3. Skryf die onderstaande sin in die **indirekte rede**.

“Wil jy die sleutel hê, Kaptein?” gil Basjan.

____

____

4. Verdeel die woord *bemanning* in . . .

   a) Klankgrepe: ____

   b) Lettergrepe: ____

5. Skryf die **basisvorm** van die volgende woorde neer:

   a) bemanning: ____

   b) geoefen: ____

   c) pote: ____

HOOFSTUK 13: Basjan is vas

OPSOMMING

- Matilda oorweeg om eerder terug na die Swart Tier te swem, maar besluit om vir Basjan te gaan soek.
- Matilda wil nie in die geskutdek wees nie.
- Die spookseerowers sien die roeiboot langs die Swart Rot.
- Basjan wonder of hy tot die volgende volmaan op die Swart Rot vasgevang gaan bly.

RUIMTE

- Die Swart Rot

KONTEKSTUELE VRAE

1. Skryf **een woord** uit paragraaf 1 neer wat bewys dat daar meer as een persoon op die dek is. ____

2. Lees die volgende sin:

   Matilda se hart hamer hard teen haar ribbes.

   a) Word die sin **letterlik** of **figuurlik** bedoel? ______________________

   b) Gee 'n rede vir jou antwoord. ______________________________

   ____

3. Hoe het Matilda op die Swart Rot gekom?

   ____

4. Skryf **drie woorde** neer wat die geskutdek se binnekant beskryf.

   ____

5. Lees die volgende sin:

   “Toe hoor sy iets bokant haar skarrel.”

   a) Wat het sy gedink is dit? ______________________________

   b) Wie of wat was dit toe gewees? ____________________________

6. Wat gaan met Basjan gebeur as hy teen sonop op die seerowerskip bly?

   ____

HOOFSTUK 14: Die kis van siele

OPSOMMING

- Bene het die Sleutel van Siele langs Matilda laat val.
- Die spookseerowers het Matilda reeds gesien.
- Kaptein Krulbaard soek die Sleutel van Siele by Matilda.
- ’n Groot kis agter Matilda vang Basjan se oog.
- Matilda sluit die kis oop en gebruik al haar kragte om dit oop te kry.
- Die Kis van Siele het die seerowers begin insluk.

RUIMTE

- Die Swart Rot

KONTEKSTUELE VRAE

1. Wie het Basjan in 'n stewige greep?

    ____

2. Wat vang Basjan se oog?

    ____

3. Waarheen dreig die seerowers om Basjan te neem?

    ____

4. Lys die **vier vrae** wat Kaptein Krulbaard vir Matilda gevra het?

    ____

    ____

    ____

    ____

5. Wat, dink jy, beteken *triomfantlik* op bladsy 134?

    ____

6. Hoekom, dink jy, span Matilda al haar kragte in om die kis oop te maak?

    ____

HOOFSTUK 15: Sonop

OPSOMMING

- Dis nog pikdonker en die Swart Rot het onder die golwe verdwyn.
- Bene is op die roeiboot saam met Grootgaapbaai se skatte.
- Die amfibiese jeep kom tot Basjan en Matilda se redding.
- Die Van Der Branders neem Grootgaapbaai se skatte asook vir Matilda terug huis toe.

RUIMTE

- See
- Amfibisiese jeep

KONTEKSTUELE VRAE

1. Skryf een woord uit die eerste sin wat bewys dat die water nie warm was nie.

   ____

2. Lees die volgende sin:

   "Hulle hou aan die dryfgoed rondom hulle vas . . ."

   a) Wat is die *dryfgoed*? ____

   b) Watter afleiding kan jy oor die skip maak?

   ____

3. Waar was die Van Der Branders?

   ____

4. Wie het hulle daar toegesluit? ____

5. Wie is die held in hierdie verhaal?

   ____

6. Wat wou Matilda se ma en pa op hierdie Sondagoggend doen?

   ____

   ____

POSTLEES

BLOKKIESRAAISELS: HERSIENING

Hoe goed kan jy onthou wat alles gebeur het? Voltooi die volgende blokkiesraaisels.

HERSIENING: HOOFSTUK 1-3

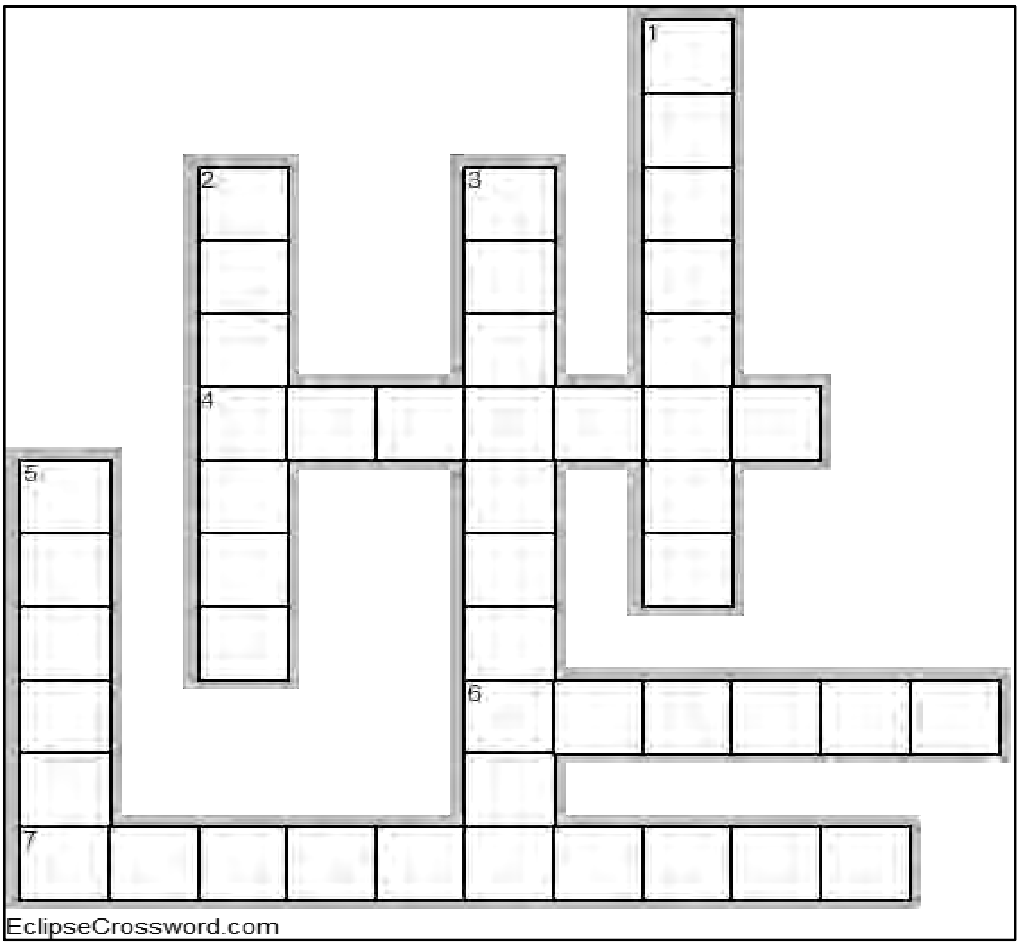

AF

1. Wat is die veiligheidswag se naam?
2. Wanneer verskyn die seerowers?
3. **Voltooi**: Kaptein Kleitrap is 'n . . .
5. Wat gebruik die Grootgapers om hulle waardevolle artikels veilig te hou?

DWARS

4. Watter karakter hou baie van seerowers?
6. **Voltooi**: Die . . . word deur seerowers geplunder.
7. **Voltooi**: Juffrou Pinkie is amper . . . jaar oud.

HERSIENING: HOOFSTUK 4-6

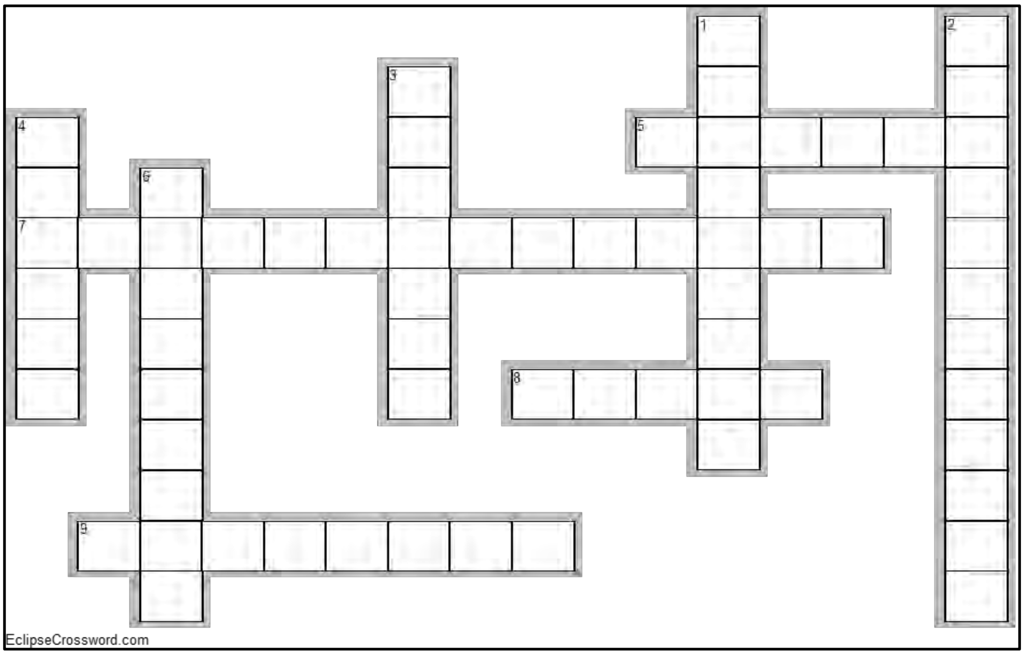

AF

1. **Voltooi die sin**: Die sleutel is groot en geroes, met 'n . . .
2. **Voltooi**: Basjan stuur 'n . . . saam met ’n papegaai na Matilda.
3. Wat is Juffrou Pinkie se hond se naam?
4. **Voltooi**: Oupa Van Der Brander is . . . se oupa.
6. **Voltooi**: Drikus Benepe is 'n belangrike . . . omdat hy die polisie gehelp het om 'n skets van die seerowerkaptein te maak.

DWARS

5. Waar stoor Juffrou Pinkie al haar waardevolle artikels?
7. **Voltooi**: Kaptein Krulbaard en sy bemanning is . . .
8. Gee die bekende Seerowergroet.
9. **Voltooi**: Die tiara is met . . . versier.

HERSIENING: HOOFSTUK 7-9

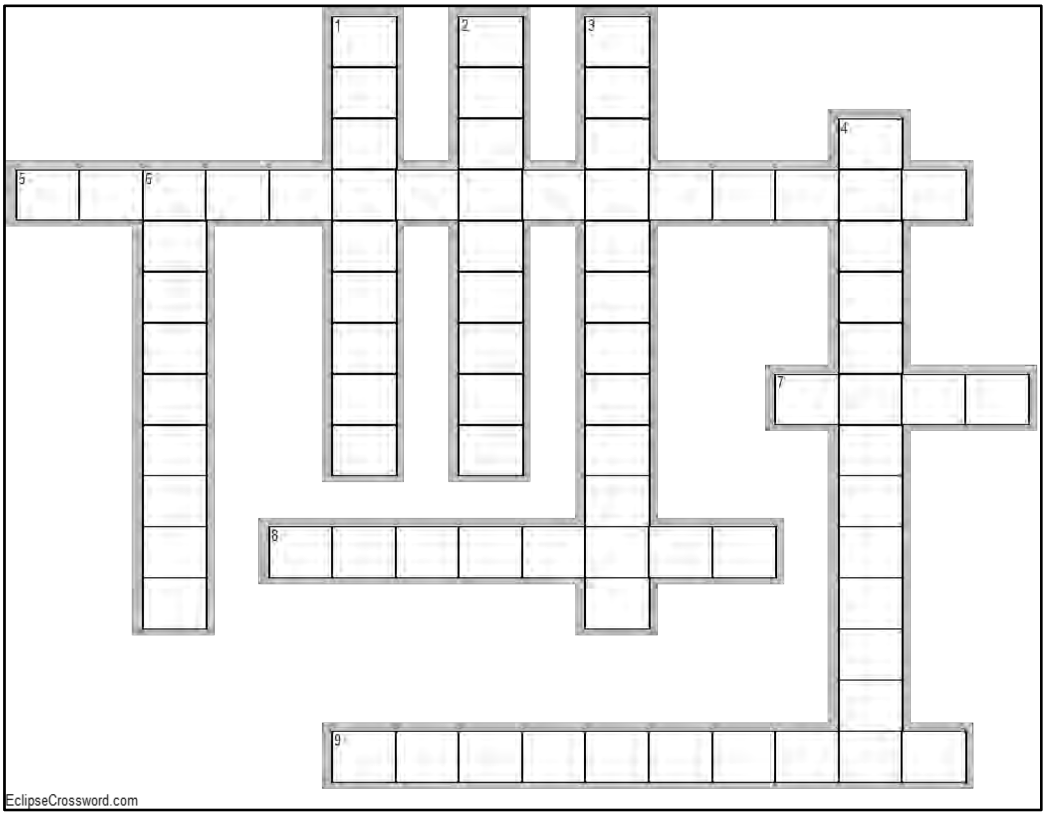

AF

1. Watter tipe Jeep het die Van Der Branders?
2. Die skuldiges waarna almal opsoek is.
3. Die Sleutel van Siele is by . . . opgetel.
4. Die konstabel kan die kaptein kontak via e-pos of op sy . . .
6. Grootgapers is . . . vir seerowers.

DWARS

5. Wie deel die wapens op die Swart Rot uit?
7. **Voltooi**: Ma is by 'n . . . klas.
8. Wat is juffrou Pinkie se broer se naam?
9. **Voltooi**: Die Van Der Branders was tussen die eilande Barbados en Jamaika, op . . . se spoor.

HERSIENING: HOOFSTUK 10-12

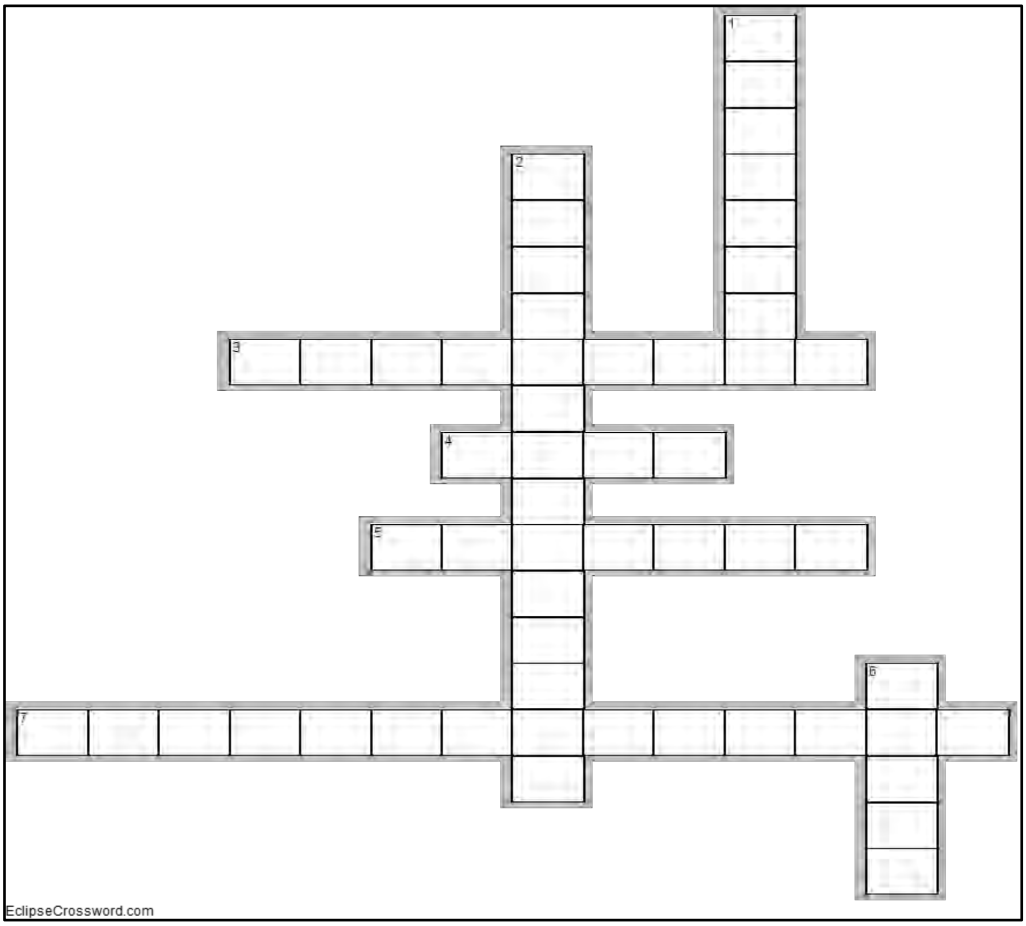

AF

1. **Voltooi**: Kraa - kraa is 'n . . .
2. **Voltooi**: . . . kry hul greep op die Swart Rot.
6. **Voltooi**: Oupa Van Der Brander is baie . . .

DWARS

3. **Voltooi**: Die Swart Rot is 'n . . . en verskyn net met elke volmaan.
4. Wie bly op die roeiboot en hou wag?
5. **Voltooi**: Die tweegeveg word met . . . geveg.

HERSIENING: HOOFSTUK 13 – 15

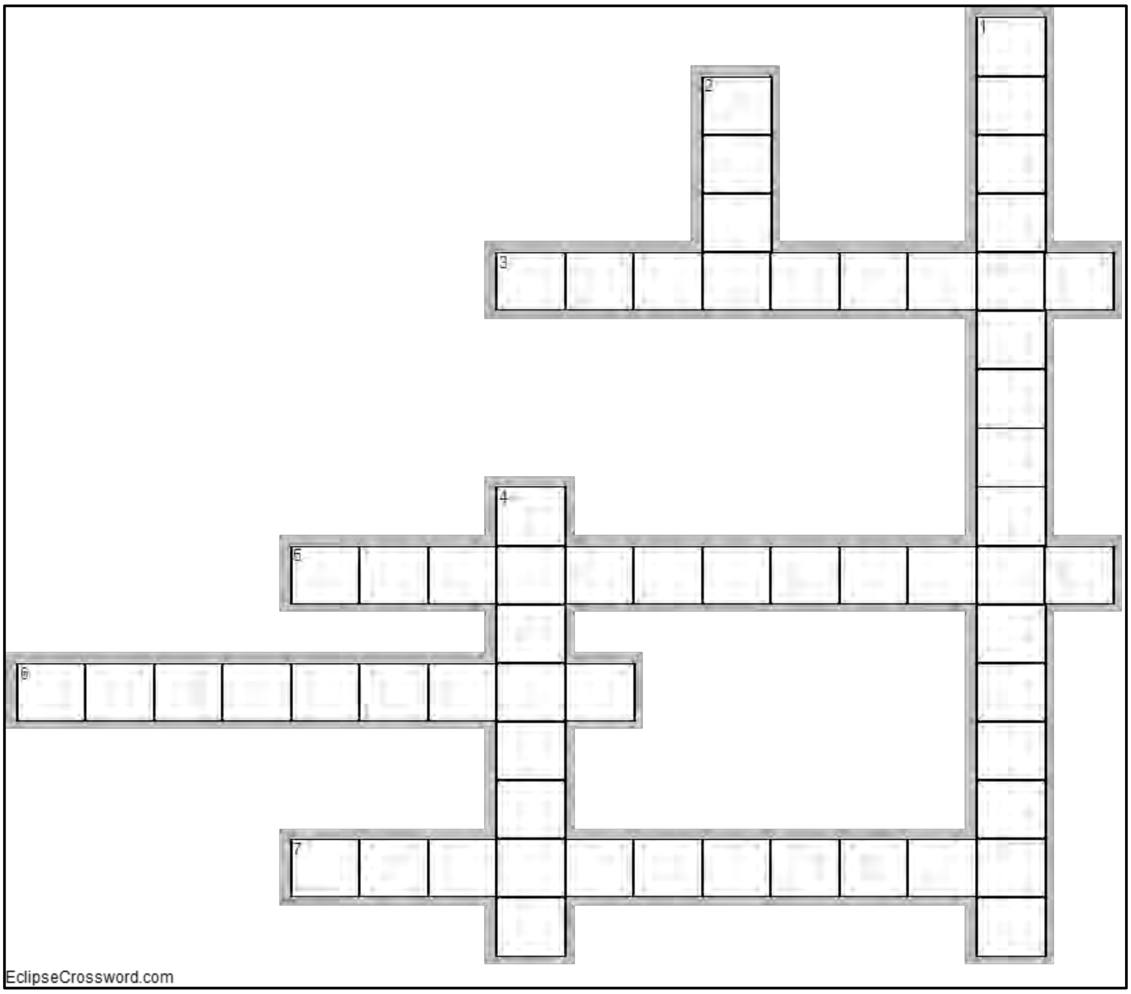

AF

1. **Voltooi**: Matilda het onlangs haar . . . by die swemklub gekry.
2. **Voltooi**: . . . lek Matilda se gesig in die geskutdek.
5. **Voltooi**: Krulbaard se . . . laat Matilda bibber.

DWARS

3. **Voltooi**: Seerowers is . . .
4. **Voltooi**: Bene byt Kaptein Krulbaard se . . .
6. **Voltooi**: Die bemanning gebruik . . . om in die donker te sien.
7. **Voltooi**: Die bemanning benodig . . .

WOORDSOEK

Soek die volgende woorde in die blok. Die woorde kan van links na regs, op en af of skuins gedruk wees.

Die Seerowers en die Spookskip

F	V	L	B	O	G	G	E	L	R	U	G	M	A	N
W	B	O	E	G	S	P	R	I	E	T	W	W	A	U
K	R	U	L	B	A	A	R	D	Q	E	E	G	U	I
M	K	W	K	X	Q	E	S	N	O	T	R	O	T	S
P	A	R	K	A	M	E	N	T	R	O	L	C	E	I
S	P	O	O	K	S	E	E	R	O	W	E	R	S	U
R	E	S	M	Y	B	W	M	T	T	B	J	A	R	L
L	T	O	B	N	V	R	G	L	E	E	G	F	E	K
E	T	D	A	Y	B	A	S	J	A	N	Y	T	D	D
T	O	A	E	W	A	V	R	O	T	V	E	L	L	N
U	L	B	D	P	G	N	I	P	V	V	D	M	E	A
E	S	R	B	P	T	O	O	B	I	E	O	R	K	R
L	J	A	S	K	A	R	M	I	N	K	E	L	S	B
S	A	B	G	R	A	M	M	O	F	O	O	N	V	D
I	K	A	J	E	B	B	O	K	S	T	K	R	H	H

BARBADOS
BASJAN
BOEGSPRIET
BOGGELRUGMAN
BRANDKLUIS
GRAMMOFOON
GROOTGAAPBAAI
KELDER
KRULBAARD
PARKAMENTROL
ROEIBOOT
SKARMINKELS
SKOBBEJAK
SLEUTEL
SLOTTE
SNOTROT
SPOOKSEEROWERS
VROTVEL

TOETSE

Luistertoets

Voorlesing deur Neels van Jaarsveld

https://pod.link/1334018954/episode/dGFnOnNvdW5kY2xvdWQsMjAxMDp0cmFja3MvODgyODExMTQ3

Hierdie voorlesing kan as luistertoets vir die vrae by Proloog en/of Hoofstuk 1 gebruik word.

Luistertoets: *Seerower – Kurt Darren*

Musiekvideo: https://www.youtube.com/watch?v=MRQ5-WIp2dc

Lirieke: https://www.musixmatch.com/lyrics/Kurt-Darren/Seerower

Luisterbegrip-prosedure

Speel die musiekvideo vir die leerders.

- Die leerders kyk en luister aandagtig na die musiekvideo.
- Deel die vrae aan die leerders uit.
- Lees en verduidelik die vrae saam met die leerders.
- Hulle kyk en luister dan 'n tweede keer terwyl hulle dan notas kan maak.
- Leerders beantwoord die vrae.

Luister na Kurt Darren se liedjie, *Seerower,* en beantwoord die volgende vrae.

1. Wat is die titel van die liedjie? (1)

   ____

2. Wie sing hierdie lied? (1)

   ____

3. Hoeveel "seerowers" sleep die dogtertjie op die verhoog? (1)

   ____

4. Met wat staan "jy" die muur ? (1)

   ____

5. Wat brand in die vuur? (1)

   ____

6. Oor watter oog dra die sanger sy oogklap? (1)

   ____

7. Voltooi die sin:
   a) "Swem jy, of maak _______________ jou bang?" (1)
   b) As jy nie staan nie, dan ____ (1)

8. Wat, dink jy, beteken "Vat só seerower, vat só!"? (1)

   ____

9. Wat sal gebeur as die seerower die held drie maal op sy kop slaan? (1)

   ____

Totaal: 10 punte

KREATIEWE SKRYF-IDEES

ONTWERP JOU EIE SEEROWER

Gebruik die volgende buitelyn van ’n gesig en ontwerp/teken jou eie seerower.

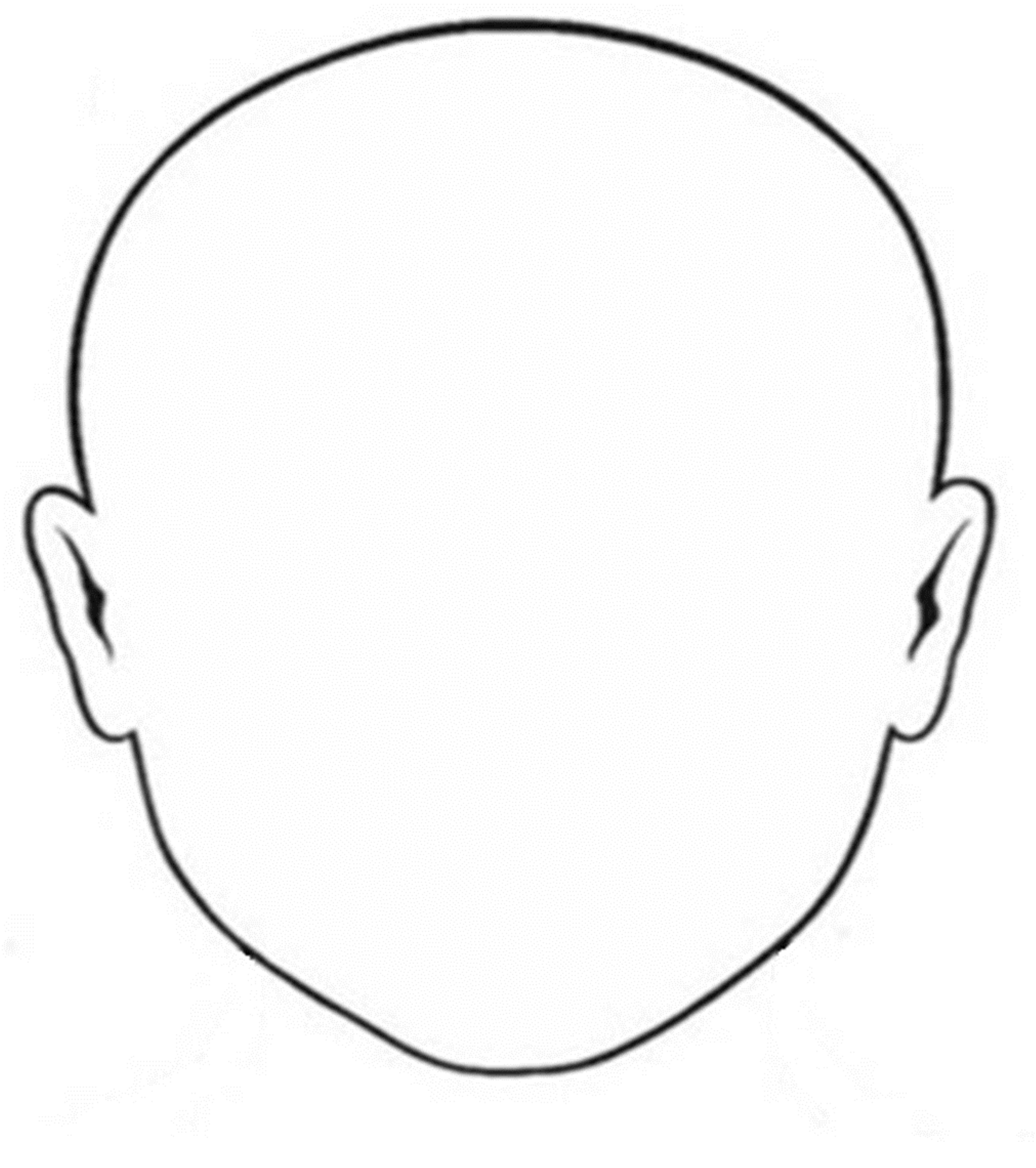

ONTWERP JOU EIE SEEROWERSKIP

Die leerders kan die internet gebruik en voorbeelde van seerowerskepe bymekaar maak. Hulle kan dit in die klas kom bespreek en ontwerp/teken hul eie seerowerskip.

ONTWERP 'N KAART VAN GROOTGAAPBAAI

Gebruik die volgende buitelyn-kaart om vir jou maat 'n idee te gee hoe Grootgaapbaai lyk. Gebruik die inligting vanuit die leesboek om jou te help. Jy kan die volgende aandui:

- Die hawe
- Woonbuurt
- Museum
- Enige ander besienswaardighede

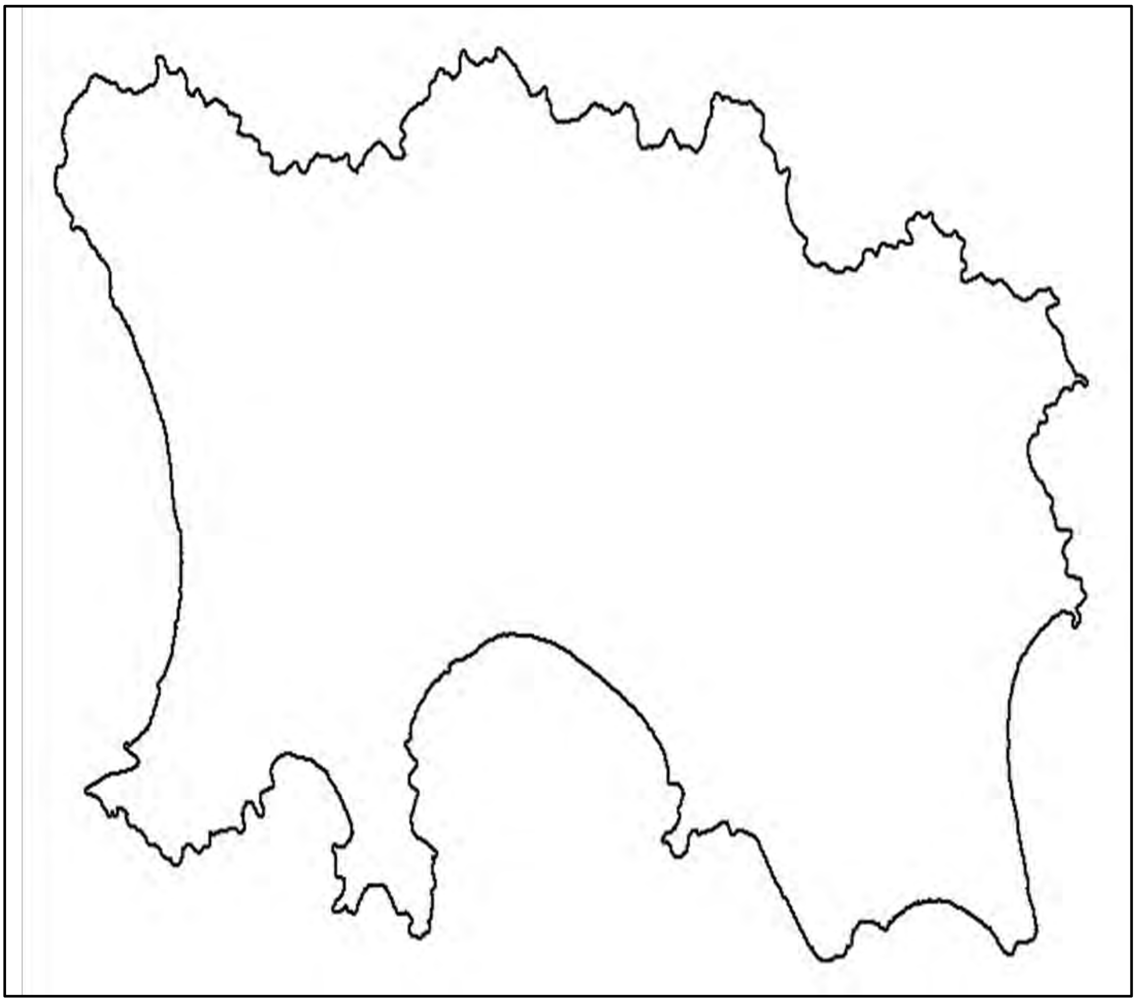

KREATIEWE SKRYFWERK

Die volgende is slegs idees en wenke wat uitgebrei en aangepas kan word om by die nuutste assesseringsriglyne van die departement van basiese onderwys aan te pas. Raadpleeg dus altyd die nuutste vereistes en assesseringsriglyne en instrumente m.b.t. lengte van die onderskeie tekste.

DAGBOEKINSKRYWING

Volg die volgende skakel vir 'n video-les van 'n DAGBOEKINSKRYWING

https://youtu.be/_mTOB4vMjuQ

Skryf 'n dagboekinskrywing van 60-80 woorde oor jou eie seerower-avontuur.

Hou die volgende in gedagte as jy jou dagboekinskrywing beplan en skryf.

- Die dag en datum word boaan geskryf.
- Dit is nie nodig om met "Liewe Dagboek" te begin nie.
- Skryf in die eerste persoon.
- Skryf in die verlede tyd.
- Gevoelens wat nou ondervind word, kan in die teenwoordige tyd geskryf word.
- Gebruik woorde soos: Vandag; Gister; Môre
- Gebruik byvoeglike naamwoorde, leestekens en hoofletters om oortuigend te skryf.
- Vrae en wense is 'n goeie manier om gevoelens oor te dra.
- Noem familie en vriende op die naam.
- Skryf in paragrawe.

DIALOOG

Jy ontmoet 'n regte, egte seerower. Skryf 'n dialoog van 60-80 woorde waaroor julle tydens jul ontmoeting gesels het.

Hou die volgende in gedagte wanneer 'n dialoog beplan en geskryf word.

- 'n Dialoog het twee karakters wat met mekaar praat.
- Dit wat hulle vir mekaar sê, moet logies en in die regte volgorde wees.
- Gebruik altyd die direkte rede en woorde wat jy daagliks (elke dag) gebruik.
- 'n Dialoog word geskryf met leestekens: gebruik dubbelpunte, uitroeptekens en vraagtekens op die regte plekke.
- Jy kan die spreekbeurte ook nommer.

INSTRUKSIES

Jy is die Kaptein van jou eie seerowerbemanning. Skryf die instruksies in 60-80 woorde neer om by die seerowerskatte uit te kom.

- Elke sin is 'n opdrag en daarom 'n bevelsin.
- Elke opdrag begin met 'n werkwoord.
- Die verskillende instruksies volg logies op mekaar, net soos 'n mens dit sal uitvoer.
- Gee jou instruksies vir jou maat om deur te gaan.

VRIENDSKAPLIKE BRIEF

1. Jou beste vriend het laat weet dat hul dorp 'n nuwe seerowergesin gekry het. Skryf 'n vriendskaplike brief van 60-80 woorde waarin jy hom/haar vertel wat om te verwag van seerowers.

2. In hoofstuk 2 lees ons dat Matilda vir Basjan ʼn briefie geskryf het. In hoofstuk 5 (bladsy 50) kom Basjan in Grootgaapbaai aan. Skryf Matilda se vriendskaplike brief wat sy aan Basjan gestuur het. Jou inhoud moet ongeveer 60-80 woorde wees.

Die volgende kan in gedagte gehou word vir die vriendskaplike brief.

- Die vriendskaplike brief word gekenmerk deur 'n onderhoudende, gesellige geselstrant.
- Wees deurgaans duidelik, beleefd en hartlik.
- Probeer altyd om die brief op 'n interessante en boeiende manier te begin en af te sluit.

Die vorm van die brief:

- Die adres is regs en word in blokvorm geskryf.
- Geen leestekens word gebruik nie, behalwe as 'n afkorting voorkom soos **Pk.**
- Die aanhef is teen die linkerkantlyn en daar is geen komma na die aanhef nie.
- Laat 'n reël oop na die aanhef.
- Die eerste paragraaf en al die daaropvolgende paragrawe word teenaan die kantlyn begin.
- Laat 'n reël oop tussen alle paragrawe.
- Laat 'n reël oop tussen die laaste paragraaf en die slotsin.
- Die oordra van groete of goeie wense is nie deel van die slot nie.
- Die slot word in blokvorm geskryf.
- Die kwalifiserende frase (Jou vriend) word nie deur 'n komma gevolg nie.
- Ons skryf nie 'n punt na die skrywer se naam nie.

MEMORANDUM

Raadpleeg altyd die nuutste assesseringsriglyne vanaf die Departement van Onderwys. Hierdie memorandum is slegs voorgestelde antwoorde. Die vrae kan ook aangepas word om by Barret se Taksonomie aan te pas.

Voorstelle vir bepunting (√) word ook by die voorgestelde antwoorde aangedui. Die onderwyser kan addisionele vrae byvoeg.

Barrett se Taksonomie van Leesbegrip volgens die Kurrikulum en assesseringsbeleidverklaring.

Vlak	*Beskrywing*	*Tipiese vrae*
1	Letterlike begrip *(van dit wat in die leesstuk is)* • Herken of onthou detail. • Herken of onthou hoofgedagtes. • Herken of onthou volgorde. • Herken of onthou vergelykings. • Herken of onthou oorsaak en gevolg. • Herken of onthou verhoudings. • Herken of onthou karaktereienskappe. *(Identifiseer feite wat eksplisiet of duidelik in die teks gelees kan word.)*	▪ *Watter* mense / dinge / plekke / elemente? ▪ *Noem* die naam van … ▪ *Wie* het op die plaas gewoon? ▪ *Wanneer* het iets gebeur? ▪ *Watter woorde* in die gedig /*Haal* die woorde *aan*… ▪ ***Haal 'n woord*** uit die teks *aan wat dieselfde beteken as* … ▪ *Vertel wat* met die hoofkarakter *gebeur het*. ▪ *Skryf (getal) redes / feite / oorsake / punte neer*. ▪ ***Maak 'n lys*** van die name / redes / feite / hoofpunte. ▪ *Beskryf* die plek of ruimte / karakter. ▪ Watter *verband* is daar tussen die voorval en bv. die karakter se optrede?
2	Herorganiseer • Ontleed (analiseer) dit wat in die teks is. • **Voeg saam (maak 'n sintese van**) inligting . • Orden of rangskik inligting of gebeure. • *(Organiseer die inligting, wat eksplisiet in die teks gelees kan* ***word, op 'n ander manier.)***	▪ Gee 'n *opsomming* van die hoofgedagtes / feite / oorsake / gevolge / voordele / nadele wat in die leesstuk/ verhaal / gedig voorkom. ▪ Gee 'n *definisie* van OF *Definieer*… ▪ *Skryf (getal) verskille of die ooreenkomste* tussen bv. die twee karakters neer. ▪ *Groepeer* die gemeenskaplike eienskappe / faktore / elemente (d.w.s. wat by mekaar hoort) bv. in 'n tabel. ▪ Gee ***'n oorsig*** van… ▪ *Voeg* die inligting uit die volgende bronne ***saam in 'n*** *paragraaf .* ▪ Maak 'n *kopkaart* om jou begrip / siening uit te druk. ▪ *Vertaal* die volgende …
3	Afleiding • Lei ondersteunende detail af. • Lei die volgorde af. • Lei vergelykings af. • Lei die verhouding tussen oorsaak en gevolg af. • Lei karaktereienskappe af. • Voorspel wat gaan gebeur. • Lei betekenis van figuurlike taal of beeldspraak af.	*Verduidelik* wat bedoel word met… ▪ *Beskryf in jou eie woorde* … ▪ *Hoe sal jy die tema* van die gedig *omskryf*? ▪ *Wat probeer die spreker / verteller bereik* deur die gebruik van… ▪ *Vergelyk* die twee karakters / gedigte / verhale met mekaar. ▪ Hoe kan die spreker of die karakter se *houding afgelei word* uit die optrede of dialoog? ▪ *Verduidelik* die oorsake of gevolge… ▪ *Wat kan jy aflei uit die woorde of optrede van die karakter*? ▪ *Wat beteken die metafoor / vergelyking / beeld*?

<table>
<tr><td></td><td>Vrae oor visuele of grafiese aspekte (bv. in ’n advertensie of ‘n spotprent of boekomslag).
(Reageer op inligting wat net geïmpliseer word, d.w.s.wat nié direk in die leesstuk gestel word nie.)</td><td>Wat sal waarskynlik die gevolg wees van …OF Wat dink jy het hierná gebeur?
Waar/Onwaar-vrae, met motivering.
Meerkeusevrae, bv. Kies die moontlikheid wat pas.
Vul die ontbrekende woorde in.
Hierdie verhaal speel af in …Sou hierdie gebeure ook vandag kon plaasvind? Motiveer jou antwoord.
Skryf die dagboekinskrywing van die hoofkarakter.</td></tr>
<tr><td>4</td><td>Evaluering
Beoordeel realiteit of verbeelding (fantasie).
Beoordeel feit of mening.
Beoordeel of die geldigheid.
Beoordeel gepastheid.
Beoordeel waardes, wenslikheid en aanvaarbaarheid.
(Gee jou eie mening oor dit wat in die leesstuk is.)</td><td>Is die uitspraak in par. … ’n feit of ’n mening? Gee ’n rede vir jou antwoord.
Dink jy die karakter se optrede (of dialoog) is oortuigend of realisties?
Is die spreker/verteller of skrywer se argument logies of geldig?
Lewer ‘n kritiese bespreking van OF Bespreek die optrede/oogmerke/redes/houding/ voorstel krities.
Stem jy saam met die siening / stelling / interpretasie, naamlik dat …
Dink dis geregverdig van die skrywer / verteller / karakter om voor te gee dat … Gee redes vir jou antwoord OF Motiveer jou antwoord.
Is die karakter se houding / g edrag / optrede geregverdig of aanvaarbaar? Motiveer jou antwoord.
Wat suggereer die karakter se optrede / houding omtrent hom of haar ten opsigte van bv. menseregte / integriteit?
Bespreek krities OF Lewer kommentaar oor die waardeoordele wat in die teks gemaak word.
Dink jy die hoofkarakter is ’n rolmodel vir vandag se jeug? Motiveer jou antwoord
Bespreek die gedig as ‘n voorbeeld van bv. ‘n Italiaanse sonnet.</td></tr>
<tr><td>5</td><td>Waardering
Emosionele respons op die inhoud.
Identifisering met die karakters of gebeurtenisse
Reaksie op die skrywer se taalgebruik en beedspraak.
(Die volgende vraag klink na die maklikste vraag, maar dis ook die noodsaaklikste: Het jy van die storie of gedig gehou? Waarom of waarom nie?)</td><td>Wat is jou reaksie op die storie / gedig / konflik / dilemma. Gee ’n rede vir jou antwoord.
Kan jy met die karakter identifiseer? Motiveer jou antwoord.
Bespreek of Lewer kommentaar oor die taalgebruik / beeldspraak.
Bespreek die geslaagdheid of gepastheid van die inleiding / slot / beeldpraak / skryfstyl.</td></tr>
</table>

PRELEES/LOERLEES

1. 16/Sestien √ (Muntstukke hoef nie getel te word nie.) (1)
2. 16/Sestien √ (Proloog + 15 Hoofstukke) (1)
3. Vir Ouma en Oupa√ (1)
4. Drikus √ en Hendrika √ Benepe (2)
5. Die Sleutel van Siele √ (1)
6. 6 (ses) √ (1)
7. ’n Seerowerbelediging √ (1)
8. Bladsy 73 √ (1)
9. 9780798181136 √ (1)

Totaal: 10 punte

BOEKOMSLAG

1. Johnny Duddle √
2. Seerowerskip. Die leerders beskryf hoe hulle die seerowerskip sien. √
3. **Let wel**: die leerders voltooi in tabelvorm en puntsgewys soos by die vraag.

• Oogklappe √	• Skip √	• Takelwerk √
• Swaarde √	• Skedels √	• Munte /Skatte √

4. Gevaar/Seerowersimbool √
5. Om aandag te trek. Dit staan sterk teen die rooi agtergrond uit. √
6. Ja, dit is opvallend/trek jou aandag/jy sien dit dadelik raak/dis seerower-kleure. (Die punt word vir die geldige en gemotiveerde rede toegeken.) √
7. Die skrywer/outeur skryf/skep die storie/karakters √
8. Human & Rousseau √
9. Facebook.com/Storierak √

PROLOOG

1. a) Onwaar √
   b) Hulle kom uit wanneer/as dit volmaan is. √
2. Silwer √ en goud. √
3. a) 'n Sleutel.
   b) Lood √
4. Skarminkels √ en Vrotvelle √
5. Vuursteengewere √, dolke √
6. sout sweet

HOOFSTUK 1: Die Museum

1. Hy kan eindelose/baie koppies tee drink √ en soveel kolwyntjies eet √as wat hy kan. Hy het baie tyd om blokkiesraaisels in te vul √. Daar gebeur nooit iets in Grootgaapbaai nie. √
2. Dit skep spanning/Dit laat ons wonder wat dit kan wees. √
3. a) Onwaar √
   b) Hy is eintlik bang want hy hou nie van donker nie. √
4. Hy eet te veel kolwyntjies. √
5. Morris Minor Maandblad √
6. Hy skrik vir die seerowers wat hy sien. Hy is bang vir seerowers. √

TAALVRAE

1. a) gulsig √ (spelling)
   b) droë √ (spelling)
2. a) Die telefoon lui (werkwoord) baie hard. / Drie luie (selfstandige naamwoord) van die skoolklok beteken die einde van die dag. √ (Enige een)
   b) **Lei**: Die rugbykaptein *lei* sy span op die veld. /Hy skryf op 'n lei.
   Ly: Die pasiënt *ly* aan 'n ongeneeslike siekte.
3.

	Woord	Meervoud	Verkleining
d)	beheerkamer	Beheerkamer**s** √	Beheerkamer**tjie** √
e)	kat	Kat(t)**e** √	Kat**jie** √
f)	museum	Museum**s** √√	Museum**pie** √

HOOFSTUK 2: Die Nuus

1. Die Grootgaper √; Die Gaapgenoot √
2. a) onwaar √
   b) Baie berigte kom in oor die seerowers. "Berigte stroom in . . ." √
3. Hulle weet nie wat aangaan nie. Hulle is verbaas, verbyster, sprakeloos. √
4. a) Sy vrou glo hom nie., sy dink hy was drink. Hy drink dus baie. Hy het baie ("swetterjoel") seerowers gesien. (enige geldige en gemotiveerde antwoord vanuit Drikus se weergawe). √
   b) Nee √
   c) Sy vrou praat van hoe baie hy drink, altyd dronk (besope) is, sy lakens stink na bier. √ (Enige geldige en gemotiveerde antwoord.)
5. (d) Die museum is in die aand geplunder. √
6. Skedelvlokkies √
7. Papegaaipunt √ (1)

8. Seerowers is nie gewoonlik ‘n probleem nie. √ (Leerder se geldige en gemotiveerde antwoord.)

TAALVRAE

1. stomgeslaan √
2. a) Ek het √
   b) Hulle het √
   c) Sy het √
3. Drikus sê **sy** √vrou wou **hom** √ nie glo nie. Drikus sê dat **sy** √ vrou **hom** √ nie wou glo nie.

HOOFSTUK 3: Paniek!

1. Hulle is bang dit word gesteel. Hulle wil dit nou veilig toesluit. √
2. Daar was 'n strooptog by die argeologiese opgrawingsterrein. √
3. Al die inbrake het net tydens volmaan gebeur. Sodat hulle voorbereid is. √
4. ‘n Maand gelede. √
5. Hy is 'n ooggetuie. √
6. Die polisiekaptein. Kaptein Kleitrap. (Enige een) √
7. Veilig toesluit √ (Enige geldige en gemotiveerde antwoord.)
8. Hulle wil slotte koop.√
9. Sy is die bankbestuurder. √
10. Die lysie moet ondermekaar gelys word. Dit kan genommer wees.
    - Die gebruik van slotte. √
    - Brandkluis √
    - Deure en vensters toegom √
    - Skoorstene toe sement.√
11. Amper 'n honderd jaar. In haar laat negentigs. √

TAALVRAE

1. a) Nee, die bank se deur is **nie** gesluit **nie**. √
   b) kluise √
   c) propvol/stampvol √
   d) **M**nr. √ (Hoofletter **M** omdat dit aan die begin van 'n sin staan.)
   e) Dit is beter om versigtig te wees. √
   f) nr./no. √
   g) vier-en-dertig/vier en veertig (AWS Reël 12.26) √
   h) Juf. √
   i) 100 jaar √

HOOFSTUK 4: Juf. Pinkie

1. Stefanus se oorlogsmedaljes. √
2. a) In haar kelder. √

b) Juffrou Pinkie se hond. √

c) Hy moet die seerowers weghou. √

d) Nee √

e) Snoesie sit en bewe tussen die bokse. Jy is self bang. √

3. Die deur van die kelder. √
4. Haar huis is die enigste een wat 'n kelder het. √
5. Juffrou Pinkie se broer. √
6. Die lysie is onder mekaar gelys.
   - ‘n Tas vol note. √
   - Juweledosie met goue kettings, ringe en halssnoere wat met saffiere en Robyne versier is.√
   - Silwerhorlosies met ‘n ketting waaraan ‘n gedenk penning is. √
   - Tiara met diamante. √
7. By ‘n gawe jongman voor die Tweede Wêreldoorlog. √
8. Dit is groot en geroes met ‘n skedelkop. √

TAALVRAE

1. a) selfstandige naamwoord.

   b) homonieme

   c) skatkis (Hierdie voorbeeld kom in die uittreksel voor.)

HOOFSTUK 5: Die Swart Tier

1. 9 uur √ en by die hawe se punt. √
2. Hy wil by die ysterwarewinkel hangslotte koop. √
3. Die Swart Tier. √
4. Die kraaines. √
5. Basjan se ma √, pa √, sussie √ en oupa √
6. Seerowers. √

HOOFSTUK 6: Oupa vertel

1. ‘n Koerantknipsel.√
2. Die verskrikking van die see.√
3. Die Swart Rot.√
4. Teëspoed of rampe √
5. Konsertina √
6. a) 'n dag en 'n hele nag √

   b) 'n Sleutel √, Kaptein Krulbaard se hoed √, Swart Rot se wrak √, die bemanning se goed √.

   c) kosbare goud en juwele √

   d) Dit was in seewiere vasgevleg. √

   e) Die sleutel sal die bemanning se siele red. √

   f) Die Sleutel van Siele √

7. Spookseerowers √

TAALVRAE

1. a) Oupa sê vir Matilda hy hoor **sy** het ‘n probleem met seerowers. √
   b) Jy het √
2.

Enkelvoud	Meervoud	Verkleining
	Oupas √	Oupatjie √
	probleme √	probleempie √
seerower **√**		seerowertjie √
	skatkiste √	skatkissie √

3. Elkeen kry sy verdiende straf. √

HOOFSTUK 7: 'n Plan

1. a) Matilda √ en Basjan √
   b) In die kaptein se kajuit, onder die agterdek. √
   c) Hulle beraam planne. Hulle dink hoe om die Sleutel van Siele by Juffrou Pinkie te kry. √
   d) 'n Ganse (hele) middag. √
   e) 24 koekies. Elkeen het twaalf koekies geëet. √
2. Seerowers √
3. Tussen die eilande Barbados en Jamaika √
4. Hy het hulle verdink.√
5. Hulle hou nie van seerowers nie. √
6. Amfibiese jeep √
7. By ‘n jogaklas.√

TAALVRAE

1. a) vriendelike/gawe (enige gepaste sinoniem binne konteks. √
   b) onseker √
   c) Dit is nie 'n *stywe broek* nie, dit is 'n *pap broek*. √ (*Pap* word dan as byvoeglike naamwoord gebruik om die selfstandige naamwoord *broek* te beskryf.)
   d) alibi**’s** √, alibi**’tjie** √
   e) elektroniese √
   f) nr./no. √

HOOFSTUK 8: Die Sleutel van Siele

1. Haar kaggel brand is aangesteek √
2. a) Dit is koud √

b) Figuurlik √

3. Ongeveer 11 verskillende items: 'n Suurlemoenkoek, 3 kleinbordjies met vurkies, 'n teepot, een koppie, een piering, 'n piering, 'n melkbekertjie, suikerpot met 'n silwerteelepel, twee glase en 'n versierde koekieblik. √
4. Stefanus is in 1981 oorlede √
5. a) Onwaar √
   b) Dit was Stefanus se gunsteling en daar is nog oor. √
6. Dit sluit die kis van siele oop √
7. Juf. Pinkie het die sleutel altyd op die **kaggelrak** √ uitgestal. Die **sleutel/ skedel** √ het haar koue **rillings** √gegee. Sy het toe besluit om die sleutel eerder **in die kas** √ op te hang.
8. Stefanus √
9. Die strand √
10. Tydens 'n militêre operasie √

TAALVRAE

1. a) Skeepskombuis √
   b) warmste √
2. a) leun √
   b) lui √

HOOFSTUK 9: Volmaan

1. Die lysie is onder mekaar.
   - Vuursteengewere √
   - Lanse √
   - Muskette √
   - Hartsvanger √
2. Die branders wat teen die Swart Tier se romp klots en sy houtwerk wat sag kraak. √
3. Die lykant √
4. Dis ‘n groot avontuur - opgewonde√
5. Die Swart Rot √

TAALVRAE

1. kapt. √
2. mik – Hy klim die boom tot by die *mik*.√ (As selfstandige naamwoord gebruik.)

HOOFSTUK 10: Die bekrek

1. Spookgedaantes. √
2. Pa √
3. Welig √ en lank √
4. As hy Grootgaapbaai in vrede laat√ en hul kosbare besittings teruggee.√
5. Om sy nek hang sodat niemand die kis van siele kan oopmaak nie. √

6. Hy wil hulle bang maak/Om homself groter te laat lyk √
7. Skedes √; dolke √ en vuursteengewere √

HOOFSTUK 11: Aan boord van die spookskip

1. Bene √
2. Haar arms voel of hulle aan die brand is en die growwe tou skuur haar hande rou √
3. Die vragruim √
4. Die skatte √
5. Dit is baie maklik. Alles is bymekaar. √
6. Hulle het nie gedink iemand sal aan boord kom nie.√
7. Oupa Van Der Brander se <u>kraai</u>.√

TAALVRAE

1. a) reling √
   b) knope √
   c) hys √
   d) reëlings √
   e) bêre √
   f) hard √
   g) hael √

HOOFSTUK 12: Die tweegeveg

1. ‘n Geweerskoot √
2. a) 'n Boggelrugman (deel van bemanning) √
   b) Basjan √
   c) Die Swart Rot √
   d) Die museum se skatte √
   e) Hy het ‘n boggelrug met ‘n houtbeen. √
3. Swaarde √
4. Ja, want hy was nog nie in ‘n tweegeveg betrokke nie √ en Kaptein Krulbaard is die mees gevreesde seerower.√
5. Hy dink hy gaan wen. √
6. Mossels √
7. Die Sleutel van Siele.√
8. Takelwerk kreun onder sy gewig. √; ‘n Reusehand.√ Basjan se bene swaai vyftien meter in die lug √

TAALVRAE

1. Vriend = EK en my *vriend* leer vir ons toets √
2. Dit het al sy kragte om hulle af te weer *geneem* √ / Dit het al sy kragte geneem om hulle af te weer. √
3. Basjan gil/vra vir die Kaptein of *hy* die sleutel *wou* hê √

4. a) be-man- (n)ing. √
   b) be- man – ning √
5. a) man √
   b) oefen √
   c) poot √

HOOFSTUK 13: Basjan is vas

1. Voete √
2. a) figuurlik √
   b) Dit dui aan dat sy bang/senuweeagtig is √
3. Sy het deur 'n geskutpoort geklim.√
4. Koud √ en klam √ en pikdonker √
5. a) Rotte √
   b) Die spookseerowers √
6. Hy gaan saam met hulle verdwyn./ Deel van die spookbemanning raak. √

HOOFSTUK 14: Die kis van siele

1. Krulbaard se eerste Stuurman. √
2. 'n Yslike kis.√
3. Na 'n watergraf. √
4. Leerders se lysie.
   - "Wat gaan jy doen?" √
   - "Gaan jy die kis van Siele oopsluit?"√
   - "Ons in die dieptes laat begrawe?"√
   - " 'n Einde aan ons spook bestaan maak?"√
5. Om te wen √
6. Dis 'n groot kis./Die deksel is swaar.√

HOOFSTUK 15: Sonop

1. Yskoud √
2. a) Materiaal wat dryf = houtplanke, vaatjies ens. √
   b) Die skip het gesink √
3. Toegesluit in hul spens. √
4. Matilda √
5. Hul wou laat lê √ en koerant in die bed lees.√

BLOKKIERAAISELS

HOOFSTUK 1 – 3

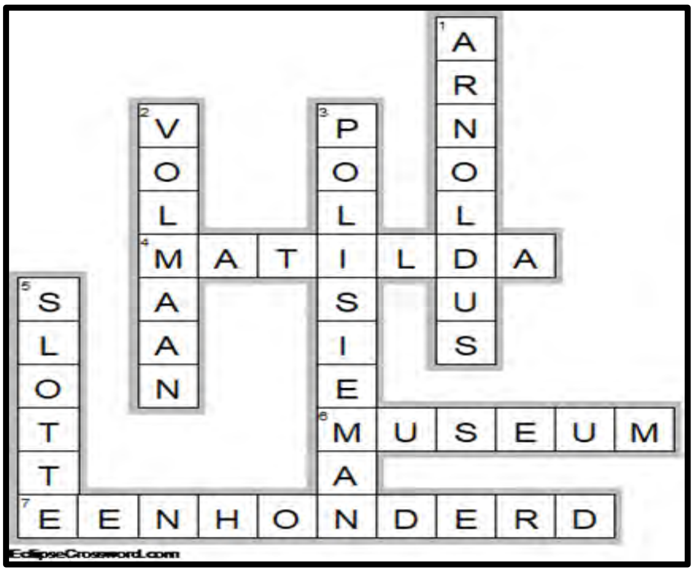

HOOFSTUK 4 – 6

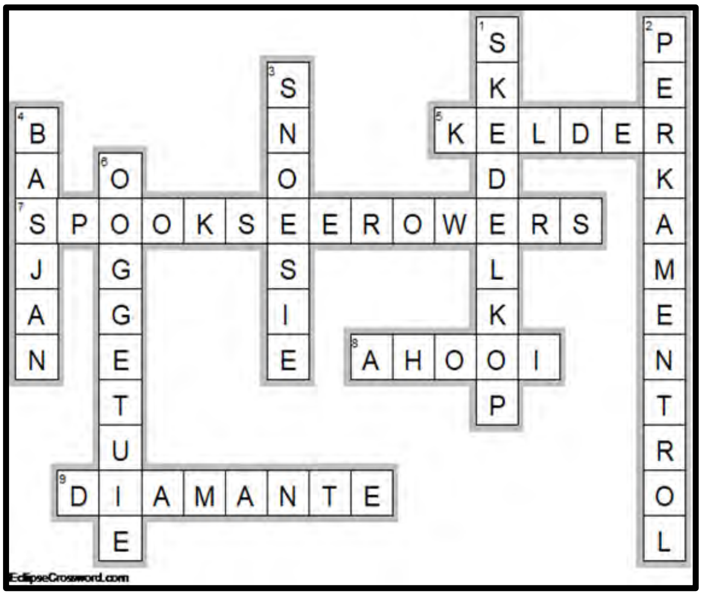

HOOFSTUK 7 – 9

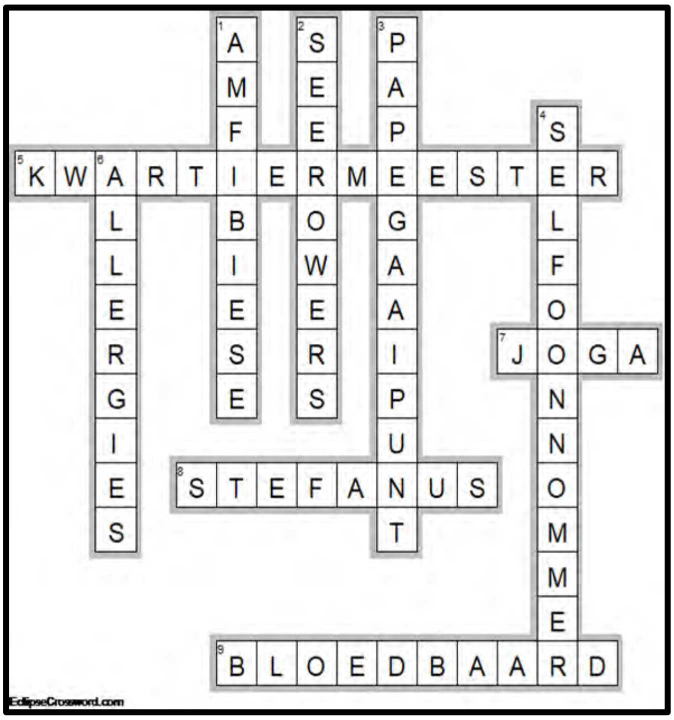

HOOFSTUK 10 – 12

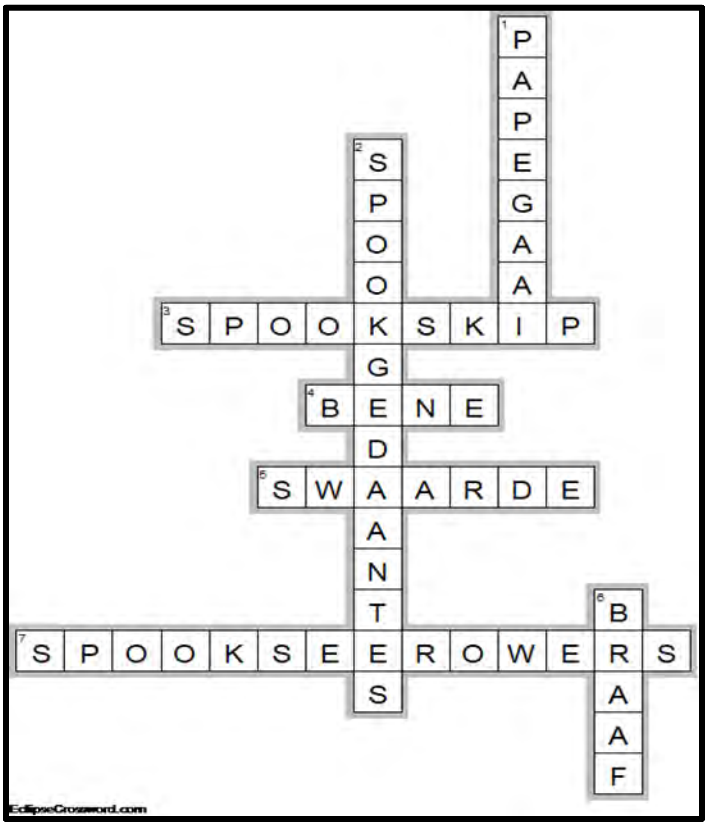

HOOFSTUK 13 – 15

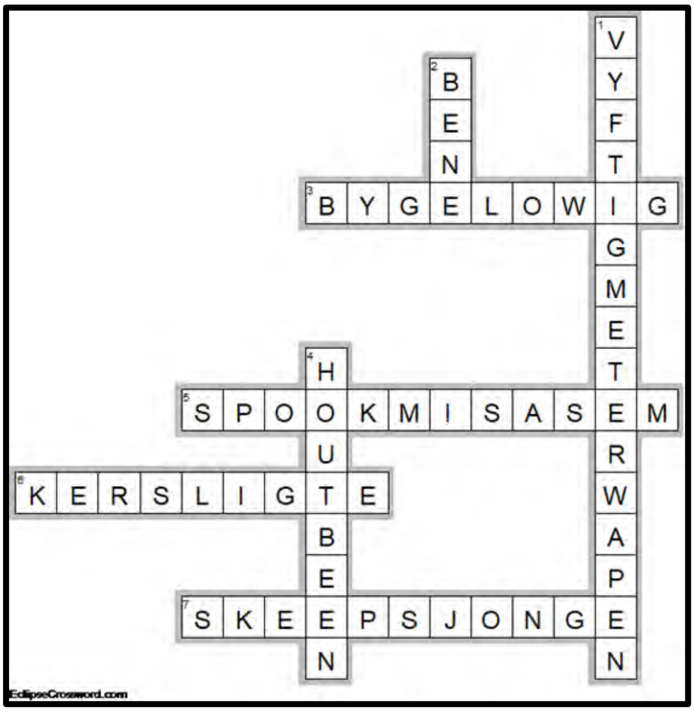

WOORDSOEK

Die Seerowers en die Spookskip

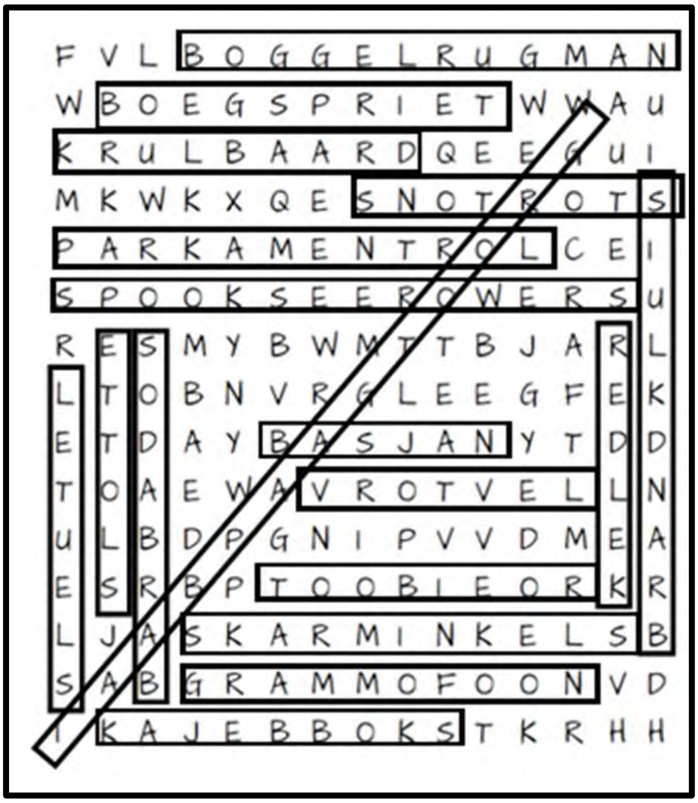

LUISTERTOETS

1. Seerower ✓ (1)
2. Kurt Darren ✓ (1)
3. Twee ✓ (1)
4. rug ✓ (1)
5. voete ✓ (1)
6. linker oog/links ✓ (1)
7. a) haaie ✓ (1)
   b) loop jy die plank ✓ (1)
8. Hy staan sy man teen die seerower/hy baklei met hom/hy staan op teen die seerower/hy vat hom aan ✓ (1)
9. Hy kom weer. (1)

Totaal 10 punte

BRONNELYS

Lamprecht, Rina (samest.). 2009. *Piekfyn Afrikaans Huistaal Graad 4*. Best books

Viljoen, Henk (samest.). 2012. *Piekfyn Afrikaans Eerste Addisionele taal*. Best Books

Pharos Junior Tweetalige Woordeboek. 2018. Pharos Woordeboeke

KABV (Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring). 2011. (Kyk Suid-Afrika.)

Departement van Basiese Onderwys. Pretoria: Staatsdrukker.